

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อ
พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย



เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2555

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อ
พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย



เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย

มีนาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อ
พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย



เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2555

พรเพ็ญ บัวทอง. (2555). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อ

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรรมการควบคุม:

อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์, รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น และศึกษาการเปลี่ยนแปลงของ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแต่ละสัปดาห์ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุ ธรรมชาติท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ศึกษายู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบวรหารวิทยา อำเภอภักดีบดินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 จำนวน 19 คน ชาย 11 หญิง 8 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC = 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตเท่ากับ .910 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test for dependent samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นมีพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และความร่วมมือ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. จากการวัดพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นทุกสัปดาห์รวม 8 สัปดาห์ พบว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นตามลำดับ

THE EFFECTS OF CREATIVE ART ACTIVITIES WITH LOCAL NATURAL MATERIALS ON
YOUNG CHILDREN'S SOCIAL BEHAVIOR



Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinvirot University

March 2012

Pornpen Buathong. (2012). *The Effects Of Creative Art Activities With Local Natural Materials On Young Children's Social Behavior*. Master Thesis. M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee: Dr.Suchinda Kajonrunsilp, Assoc.Prof.Chusri Wongrattana.

The purposes of this research were to investigate and to compare the social behavior of children who had experienced creative art activities with local natural materials. The study was designed to compare the social behavior score between before and after the creative art activities. The weekly changing of the children's score was investigated for this research also. One classroom with 11 boys and 8 girls was purposive sampling for this study. The children were 5 – 6 years of age, and they were in Kindergarten 2 in first semester of the academic year 2011 at Bunhanwittaya School, Prachinburi Province. Research instruments used in the study were the activity plans of creative art with local natural materials and social behavior observation form. The quality of observation form was 0.67 - 1.00 for IOC and earned the confidence of the observer as 0.910. The data were analyzed by using mean and standard deviation and dependent t-test.

The results were as followings

- 1.Children who experienced creative arts activities with local natural materials gained higher scores of social behavior for both overall and each behavior such as helping, sharing and collaboration with statistical significance at the level of .01.

- 2.The weekly changing of children's social behavior score was increasing for each week. The creative art activities with local natural materials effected the score changing every week for both overall and each behavior along those 8 weeks.

ปริญญาบัตร

เรื่อง

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อ

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ของ

พรเพ็ญ บัวทอง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....บัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน มีนาคม พ.ศ. 2555

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์)

(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.วราภรณ์ รักสกุลไทย)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะความกรุณาให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ กรรมการที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ชี้แนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ. โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สุทธาภา ไชติประดิษฐ์ ผศ.สรวงพร กุศลส่ง อาจารย์ เสกสรร มาตวังแสง อาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุ่ม อาจารย์ ดร.สุภัทรา คงเรือง รศ.นิลยา ทองศรี ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะคุณครู ขอบคุณเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล ปีที่ 2 โรงเรียนบวรหารวิทยา ที่กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณา ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้แก่ผู้วิจัย จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา และขอขอบพระคุณนิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัยทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นอย่างดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ. ที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญา นิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดาที่ได้อบรมเลี้ยงดู ช่วยเหลือและให้กำลังใจ ขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ได้รับประสบการณ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง

พรเพ็ญ บัวทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
สมมุติฐานการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม.....	9
ความหมายพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	9
ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม.....	9
ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	12
ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	13
แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม.....	15
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น.....	16
ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์.....	16
ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์.....	17
องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย.....	19
หลักในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย.....	19
ประเภทของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย.....	21
บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์.....	22
ความหมายของวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์.....	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 27
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	27
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
วิธีดำเนินการทดลอง.....	33
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 36
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 43
สรุปผลการวิจัย.....	45
อภิปรายผล.....	45
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า.....	48
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	49
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	50
บรรณานุกรม.....	51
ภาคผนวก.....	58
ภาคผนวก ก.....	59
ภาคผนวก ข.....	65
ภาคผนวก ค.....	78
ภาคผนวก ง.....	83
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	87

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น.....	28
2 เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนพฤติกรรมทางสังคม.....	32
3 แบบแผนการทดลอง.....	32
4 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและ หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สร้างด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น.....	37
5 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้านระหว่าง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น.....	39
6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการจัด กิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมแต่ละสัปดาห์แยกรายด้าน.....	40



บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
2 แผนภูมิแท่ง แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยรายด้าน ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น.....	38
3 กราฟ แสดงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยรวม ระหว่างก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น.....	38
4 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านการช่วยเหลือ ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองรายสัปดาห์.....	41
5 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านการแบ่งปัน ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองรายสัปดาห์.....	41
6 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านความร่วมมือ ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองรายสัปดาห์.....	42
7 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยรวมทุกด้าน ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองรายสัปดาห์.....	42

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การที่ประเทศหนึ่งๆจะพัฒนาหรือมีความเจริญก้าวหน้าได้มากน้อยเพียงไรต้องอาศัยเงื่อนไขสำคัญหลายประการ คุณภาพของคนหรือประชากรของประเทศนั้นๆ นับว่าสำคัญยิ่ง (รัตนะ บัวสนธิ. 2540: 19) และจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมไปถึงความเจริญทางด้านวัตถุก็มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้รูปแบบการดำรงชีวิตในปัจจุบันมุ่งเน้นในด้านการแข่งขันกันมากขึ้น จนทำให้ลืมไปว่าแท้ที่จริงแล้วสิ่งที่สังคมควรให้ความสำคัญและไม่ควรละเลยก็คือการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การมีความร่วมมือซึ่งกันและกันในสังคม เป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้สังคมเป็นสังคมที่เจริญอย่างแท้จริง ส่วนจุดเริ่มต้นของการพัฒนามนุษย์ก็คือการศึกษาของเด็กปฐมวัย เพราะเด็กในวัยนี้คืออนาคตของประเทศชาติ ควรจะได้รับส่งเสริมและเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดี และสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาเด็กก็คือการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นพฤติกรรมพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคมจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการปลูกฝังเป็นอย่างยิ่ง

พฤติกรรมทางสังคมเป็นการแสดงออกทางสังคมในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับได้ พฤติกรรมแสดงออกจะบ่งบอกให้เห็นถึงเจตคติและค่านิยมเฉพาะตนของบุคคลคนนั้น ผู้ที่มีการพัฒนาการทางสังคมดีจะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเช่นเดียวกับตนเอง (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 127) พฤติกรรมทางสังคมด้านบวกจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีเมื่อเด็กได้กระทำไปแล้วส่งผลสร้างความพอใจและเป็นที่ยอมรับชมชอบของผู้อื่นและเป็นพื้นฐานของการสร้างคุณค่าในตัวเอง การที่เด็กมีความสัมพันธ์อันดีจะช่วยให้เด็กเป็นที่รักของเพื่อนๆ เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นเพิ่มขึ้น พฤติกรรมทางสังคมอาจเป็นลักษณะของการแสดงออกต่อผู้อื่น ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ อันจะนำมาซึ่งความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น รู้จักการแบ่งปันและการให้ตลอดจนการเสียสละ เหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นตามลำดับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่แสดงต่อผู้อื่น เด็กจึงเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้นทั้งบุคคลภายในและภายนอกครอบครัว ธรรมชาติของเด็กปฐมวัยมักยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจะแสดงออกตามความต้องการของตนเองซึ่งเสมือนยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ ยอมรับความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้อื่น การแสดงออกในระยะแรกอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นและมีโอกาสที่ได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้นรวมทั้งได้รับการ

ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่เหมาะสมตามกฎเกณฑ์ของสังคม เด็กจะสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองได้ดีขึ้น การที่เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมไม่เหมาะสม เช่น ก้าวร้าว ขาดความรับผิดชอบ เอาแต่ใจตนเอง ฯลฯ จะทำให้เด็กปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยากและอาจก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงต่อไปในอนาคตได้ แต่ถ้าเด็กได้รับการอบรมปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมตามกฎเกณฑ์ของสังคม จะส่งผลให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้และเรียนรู้บทบาทของตนเองเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การพัฒนาทางด้านสังคมสำหรับเด็กวัยนี้ต้องฝึกให้เด็กเกิดความไว้วางใจในผู้อื่นเมื่ออยู่ร่วมกัน ทำงานและเล่นร่วมกับผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบในการทำงานต่างๆ ร่วมกับผู้อื่นอย่างง่าย ๆ ให้เด็กเข้าใจข้อตกลง กฎเกณฑ์ต่างๆ ฝึกให้เด็กรู้จักอดทนรอคอยให้ถึงโอกาสของตน หัดให้เด็กรับฟังผู้อื่น ซินชมผู้อื่น (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2542: 85)

กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญของการพัฒนาทางด้านสังคม ดังจะเห็นได้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3 - 6 ปี คืออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 31) ซึ่งตรงกับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson) สังคมของเด็กอายุระหว่าง 3 - 6 ปี เด็กจะพยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถแสดงความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ เด็กสามารถพัฒนาความร่วมมือ และเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีได้ ส่งผลทำให้ความคิดและจินตนาการและการพัฒนาทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นไปด้วย เด็กในวัย 3 - 6 ปี เป็นวัยที่เรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และจากสิ่งรอบตัว เด็กวัยนี้จึงชอบเล่นเป็นกลุ่มมากกว่าเล่นคนเดียว ต้องการตัวแบบด้านสังคมและจริยธรรม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมเพราะเด็กเริ่มมีการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เลือกเพื่อนของตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่นได้รู้จักการให้และการรับ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุขในอนาคต (สิริมา ภิญาญอนันตพงษ์. 2550: 92) ดังนั้นพฤติกรรมทางสังคมจึงเป็นพฤติกรรมด้านบวก ที่ส่งเสริมการกระทำกิจกรรมต่างๆ ในสังคมของเด็ก ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีเมื่อเด็กกระทำไปแล้ว จะสร้างความพอใจและเป็นที่ยอมรับชอบแก่ตนเองและผู้อื่น การที่เด็กมีความสัมพันธ์อันดีจะช่วยให้เด็กเป็นที่รักของเพื่อนๆ และผู้อื่นเกิดความเป็นเชื่อมั่นในตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งพฤติกรรมทางสังคมอาจเป็นลักษณะของการแสดงออกต่อผู้อื่น ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันในการทำงาน การแบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ รวมไปถึงการร่วมแสดงความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นลำดับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนี้มีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการเลือกการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดย

จัดกิจกรรมที่ให้เกิดการเรียนรู้และฝึกฝนพฤติกรรมที่ดีในการเข้าสังคม คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรในหัวข้อประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัว จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 20) การที่เด็กได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันทำให้เด็กจะได้ฝึกฝนการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม การรู้จักการรอคอย ได้เรียนรู้การผลัดเปลี่ยนกันทำงาน ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ล้วนแต่เป็นพัฒนาการทางสังคมที่จำเป็นต้องปลูกฝัง เพื่อเป็นพื้นฐานในการเข้าสังคม คู่มือหลักสูตร ฯ ได้นำเสนอการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์หรือกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสริมประสบการณ์ และกิจกรรมเกมการศึกษา โดยเฉพาะกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดได้หลากหลาย เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีกปะ ตัดปะ การพิมพ์ ภาพ การประดิษฐ์วัสดุต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการในการจัดกิจกรรมเหล่านี้สามารถดำเนินการให้เด็กมีโอกาสฝึกฝนพฤติกรรมการทำงาน การพัฒนาบุคลิกภาพ การประสบความสำเร็จในชิ้นงานนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเอง

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้หลายด้าน เพราะธรรมชาติของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดและจินตนาการอย่างอิสระ เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ริเริ่ม มีการยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดกระบวนการกลุ่ม ส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม เมื่อเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กัน โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการออกแบบการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพ ควรเน้นให้มีสื่อของจริงให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยครูสามารถจัดกิจกรรมได้ทั้งแบบกลุ่มและแบบเดี่ยว อาจมีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยมีครูคอยเป็นผู้กำกับดูแล กระตุ้นให้แรงเสริม ดังนั้นการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งการเรียนรู้เหล่านี้ของเด็กจะพัฒนาให้เด็กดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมให้เด็กได้เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความคิดอิสระ รู้จักที่จะให้การช่วยเหลือ การแบ่งปัน ความร่วมมือ และเรียนรู้ที่จะคิดและตัดสินใจ โดยการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จึงมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยอย่างยิ่ง

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในการวิจัยนี้เป็นการนำเอาวัสดุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในท้องถิ่น สามารถหาได้ง่าย มีความปลอดภัยต่อเด็ก เช่น ใบลาน เมล็ดข้าวโพด เมล็ดกระถิน ใบตอง ใบมะม่วง ฯลฯ มีทั้งการสร้างสรรคผลงานร่วมกันเป็นกลุ่มและเดี่ยว โดยให้สร้างสรรคชิ้นงานวันละ

1 ชั้น ลักษณะการจัดกิจกรรมจะเป็นการจัดกิจกรรมภายใต้เงื่อนไขที่นำไปสู่การเกิดพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน ความร่วมมือ

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นก่อนและหลังการทำกิจกรรม
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแต่ละสัปดาห์ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ซึ่งผลของการวิจัยจะทำให้สำหรับครู ผู้บริหาร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ได้เห็นถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ต่อการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย และสามารถนำแนวทางการจัดกิจกรรมที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนาประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัย เกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญอีกด้านหนึ่งของเด็กปฐมวัย ต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย ชาย หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบวรหารวิทยา อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นเด็กปฐมวัยชาย หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบวรหารวิทยา อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำนวน 19 คน ชาย 11 คน หญิง 8 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมทางสังคม

นิยามศัพท์

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชายหญิงที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบวรหารวิทยา อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2

2. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น หมายถึง การจัดประสบการณ์ศิลปะสร้างสรรค์โดยให้เด็กได้ใช้วัสดุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และอยู่ใกล้ตัวสามารถหาได้ง่าย มาสร้างสรรค์เป็นผลงานกลุ่มและเดี่ยวตามจินตนาการโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและลงมือปฏิบัติอย่างอิสระ ตัวอย่างวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบลาน ดอกลิลาวดี เมล็ดข้าวโพด เมล็ดกระถิน ใบตอง ใบกระพ้อ ใบลิลาวดี กิ่งไม้ ก้อนหิน ดินเหนียว ใบไม้แห้ง ฯลฯ ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในแต่ละครั้งอาจมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำกัด หรือจัดไว้ที่กองกลางเพื่อเป็นการสร้างเงื่อนไขให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับเพื่อนและระหว่างเพื่อนกับครู รู้จักการช่วยเหลือ แบ่งปันและความร่วมมือ โดยมีครูคอยเป็นผู้กำกับดูแลกระตุ้นให้แรงเสริม โดยมีกระบวนการ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นนำ

นำเข้าสู่กิจกรรมโดยใช้กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งดังต่อไปนี้ เช่น โดยการสนทนา ร้องเพลง ท่องคำคล้อง เถ่านิทาน ปริศนาคำทาย เพื่อกระตุ้นให้เด็กสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นดำเนินการ

ครูแนะนำกิจกรรม วัสดุและอุปกรณ์ อธิบายวิธีทำ วิธีใช้วัสดุและอุปกรณ์ เด็กแบ่งหน้าที่ร่วมกันวางแผนในการทำกิจกรรมและลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระ ครูมีบทบาทในการกระตุ้นให้เด็กร่วมกันวางแผนเสนอความคิด และชมเชยเมื่อเด็กได้ลงมือกระทำหรือเกิดพฤติกรรม

ขั้นสรุป

เด็กแต่ละกลุ่มได้ออกมานำเสนอผลงานของกลุ่มหรือของตนเอง โดยครูกระตุ้นด้วยการใช้คำถามสนทนาและซักถามถึงปัญหาในการทำงาน ช่วยกันแก้ไขปัญหอย่างไร แบ่งปันอย่างไร ผลงานที่ทำสำเร็จได้เพราะอะไร การร่วมมือกันอย่างไร

3. พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กที่แสดงถึงความรู้สึกที่ดี โดยการกระทำหรือคำพูด และเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งสามารถบันทึกพฤติกรรมหรือเก็บข้อมูลด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่พัฒนาขึ้นมาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ โดยศึกษาพฤติกรรมทางสังคม 3 ด้านคือ

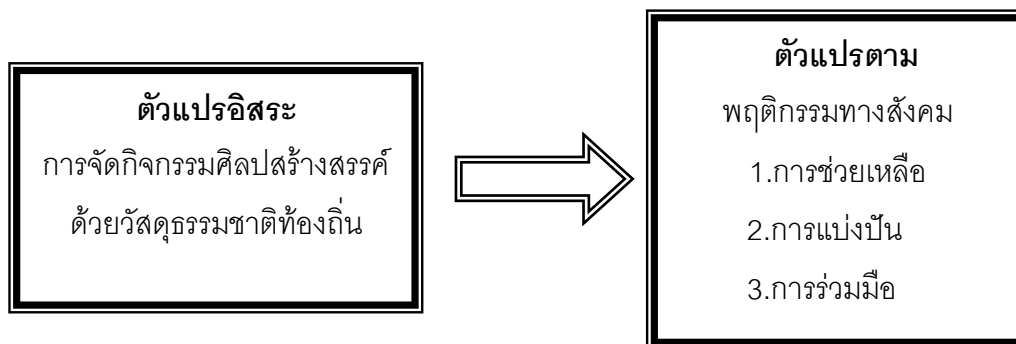
3.1 การช่วยเหลือ หมายถึง การที่เด็กปฐมวัยแสดงออกถึงการแนะนำวิธีการ สนับสนุนหรือตอบสนองความต้องการของเพื่อน โดยใช้การกระทำหรือคำพูดเพื่อให้เพื่อนประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่กำลังกระทำอยู่ การเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เมื่อใช้เสร็จ

3.2 การแบ่งปัน หมายถึง การที่เด็กปฐมวัยแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูดในการแบ่งหรือให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ที่ตนครอบครอง รอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์

3.3 การร่วมมือ หมายถึง การที่เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรม การแสดงความคิดเห็นการยอมรับข้อตกลงของกลุ่ม และทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ผ่านกระบวนการลงมือกระทำทั้งที่เป็นกิจกรรมกลุ่ม และกิจกรรมเดี่ยว โดยมีคุณครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและจัดสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ด้านสังคมในระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยยึดแนวคิด ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson) และแบนดูรา (Bandura) ซึ่งผู้วิจัยได้นำพฤติกรรมทางสังคมแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มพฤติกรรม ตามความเหมาะสมกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยและได้กำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังภาพประกอบ 1



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านสูงขึ้น
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางสังคมแต่ละสัปดาห์แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.1 ความหมายพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม
 - 1.3 ความหมายพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.4 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.5 แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติของท้องถิ่น
 - 2.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 2.2 ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 2.3 องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.4 หลักในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.5 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.5 บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 2.6 ความหมายของวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น
 - 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม

1.1 ความหมายพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

มีผู้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้หลายทัศนะกล่าวคือ

เฮอร์ลิค (รัชดาภรณ์ อินทะนิน. 2544: 7; อ้างอิงจาก Hurlock. 1987: 228) ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมว่า เป็นการพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้ตรงกับแบบแผนที่สังคมยอมรับเพื่อให้สามารถเข้ากับสังคมได้

นภเนตร ธรรมบวร (2540: 97) ให้ความหมายไว้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึงการเรียนรู้ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อน รวมตลอดถึงความสามารถในการตอบสนองทางสังคมต่างๆ เช่น มารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ นอกจากนั้นยังรวมถึงความสามารถในการเข้าใจในสถานการณ์ อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น การแก้ปัญหาต่างๆ และบทบาททางสังคม

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2546: 127) กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคม เป็นพัฒนาการของความสามารถแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับได้ พฤติกรรมแสดงออกจะบ่งบอกให้เห็นถึง เจตคติและค่านิยมเฉพาะตนของบุคคลคนนั้น

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2550: 91) ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง ความสามารถของเด็ก ในการช่วยเหลือตนเองและสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน ปรับตัวในการเล่น หรืออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำหน้าที่ตามเวลาที่มีความรับผิดชอบ รู้จักกาลเทศะ การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

สรุปว่า จากความหมายของพฤติกรรมทางสังคมที่นักการศึกษาได้ให้ไว้แสดงว่า พฤติกรรม ทางสังคม คือ ลักษณะพฤติกรรมเฉพาะของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มบุคคลในสังคมที่แสดงออก โดยอาจจะได้รับอิทธิพลจากบุคคลอื่นรอบข้าง หรือธรรมเนียมปฏิบัติแบบแผนทางสังคม

1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

1.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริคสัน

กอร์ดอนและบราวน์ (Gordon & Browne. 1993) ได้กล่าวถึงกรอบงานของอีริคสัน(Erikson's Framework) ดังนี้ กรอบงานของอีริคสันคือ รูปแบบที่สมดุลระหว่างความปรารถนาและความต้องการทางสิ่งแวดล้อม สุขภาพกายและสุขภาพจิตขึ้นอยู่กับภาวะอารมณ์ซึ่งเป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพที่เหมาะสม การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่ได้รับจะส่งผลต่อการพัฒนาทางสังคมของมนุษย์ การพัฒนาที่เกิดขึ้นจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในแต่ละช่วงอายุ ถ้าการพัฒนาเป็นไปด้วยดีบุคคลจะมีบุคลิกภาพที่ดี พร้อมทั้งจะพัฒนาขั้นต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีริคสันได้กำหนดขั้นพัฒนาการทางสังคมออกเป็น 8 ขั้น โดยใช้อายุเป็นเกณฑ์เพื่อให้ครอบคลุมพัฒนาการ

ตลอดช่วงอายุ แต่ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะ 3 ชั้นแรกที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยดังนี้ (กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ. 2547 : 9-10 ; อ้างอิงจาก Gordon & Browne. 1993 : 101-103)

ขั้นที่ 1 ขั้นความไว้วางใจ – ความไม่ไว้วางใจ (Trust Vs. Mistrust) อายุของเด็กในขั้นนี้อยู่ระหว่างแรกเกิดถึง 2 ปี ถ้าเด็กได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอมั่นคงจากบิดามารดาจะช่วยพัฒนาความรู้สึกในด้านความเป็นตัวของตัวเองและความไว้วางใจผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีอารมณ์ที่ดีและมีความรู้สึกปลอดภัย การที่เด็กได้รับการดูแลทางร่างกายอย่างเพียงพอและได้รับความอบอุ่นอย่างมั่นคงสม่ำเสมอ รวมถึงการที่เด็กได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างทันทีทันใด สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจต่อบุคคลอื่นที่อยู่รอบตัวเด็กและยังทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจในตนเอง กล่าวที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเขาได้ตามลำพัง โดยไม่ต้องมีผู้ใหญ่คอยปกป้องดูแลตลอดเวลา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมพัฒนาการในขั้นต่อไป แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอจะไม่มี ความมั่นคงเด็กจะรู้สึกไม่เชื่อมั่น ขาดทักษะในการเผชิญกับความทุกข์ยากและภาวะกดดัน

ขั้นที่ 2 ขั้นความเป็นตัวของตัวเอง – ความไม่มั่นใจในตนเอง (Autonomy VS Doubt) อายุเด็กขึ้นอยู่ระหว่าง 2-3 ปี เป็นระยะที่กล้ามเนื้อของเด็กแข็งแรงขึ้นและพร้อมที่จะทดลองใช้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ดังนั้นการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่คอยกระตุ้นและให้กำลังใจอย่างเอาใจใส่ให้เด็กได้ทดลองทำสิ่งต่าง ๆ ตามความสามารถ และวิธีการของเด็กซึ่งจะส่งผลช่วยให้เด็กพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองต่อไปในอนาคต ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กได้รับการควบคุม จำกัดความอยากรู้อยากเห็น การฝึกฝนปฏิบัติด้วยวิธีการบังคับจะทำให้เด็กรู้สึกกลัวเล สงสัย ละอาย ไม่เชื่อมั่นในตนเองซึ่งจะส่งผลให้เด็กรู้สึกไม่ปลอดภัย

ขั้นที่ 3 ข้อความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด (Initiative VS Guilt) อายุเด็กในขั้นนี้อยู่ระหว่าง 3-6 ปี เป็นช่วงที่เด็กจะพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ดี ถ้าได้มีรากฐานของความ เป็นตัวของตัวเองและความรู้สึกไว้วางใจในความสามารถของตนตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 3 ปี ในขั้นนี้ เด็กสามารถที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมง่าย ๆ บางอย่างกับผู้ใหญ่ หรือทำกิจกรรมบางอย่าง ด้วยตนเองโดยลำพัง ที่สำคัญก็คือในระยะนี้เด็กจะใช้ภาษาเป็นสื่อในการค้นคว้าหาความจริงหรือทำ ความเข้าใจกับสภาพการณ์รอบตัว ถ้าเด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำพังและผู้ใหญ่ให้ความสนใจในการตอบคำถามหรือให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยใช้คำอธิบายที่ทำให้เด็กในวัยนี้เข้าใจได้ โดยง่าย ย่อมเป็นการส่งเสริมเด็กให้มีแนวโน้มที่จะค้นคว้าสำรวจและมีความคิดริเริ่มเป็นของตนเอง ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กวัยนี้รู้สึกว่ามีบิดามารดาควบคุมตนเองมากเกินไปพร้อมทั้งไม่เปิดโอกาสให้ซักถาม สิ่งที่น่าสนใจใคร่รู้ ย่อมจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกผิดเพราะคิดว่าตนเป็นคนที่ทำให้ผู้ใหญ่เกิดความ

ำคาญหรือพูดในสิ่งไร้สาระ ในที่สุดก็จะรู้สึกผิดที่จะคิดจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองไม่ค่อยทำตาม คำสั่งหรือทำตามคนอื่นอย่างเดียวนั่น

1.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของฮาวิกเฮอร์สท (Havighurst's Theory of Development)

ฮาวิกเฮอร์สท (พรอณี ซูทัย เจนจิต. 2537: 77 – 78; อ้างอิงจาก Harvighurst. n.d.) รับอิทธิพลแนวความคิดจาก อีริคสัน (Erikson) กล่าวว่า ลักษณะของการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมแต่ละช่วงวัยของบุคคล ในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้น ถ้าสิ่งที่เด็กทำในชีวิตประจำวันได้ในสิ่งที่เด็กต้องทำในช่วงนั้นๆ เด็กจะรู้สึกว่ตนเองประสบความสำเร็จ แต่ถ้าบุคคลใดไม่ประสบผลสำเร็จในงานนั้น จะมีผลต่อการปรับตัว ฮาวิกเฮอร์สท ได้เสนอตามขั้นพัฒนาการทางสังคมในเด็กปฐมวัย

1. เด็กสามารถมึความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริงสังคมและกายภาพ ซึ่งหมายถึง การที่เด็กมึความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อ แม่ โรงเรียน ครู และสิ่งต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องด้วย

2. เด็กสามารถที่จะเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพี่น้อง และเพื่อน รวมทั้งชอบเลียนแบบบุคคลอื่น

3. เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิด และเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม

1.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา

อัปเบิร์ต แบนดูรา (สิริมา วิทยุอนันตพงษ์. 2550: 65 – 66) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมของบุคคลนั้นมีการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งทฤษฎีเน้น บุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Learning Theory Modeling) โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบ และเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงเกิดขึ้นได้ ซึ่งกระบวนการต่างๆ ของการเลียนแบบของเด็ก ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional Process) คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กสังเกตตัวแบบ และตัวแบบนั้นดึงดูดให้เด็กสนใจที่เลียนแบบ ควรเป็นพฤติกรรมที่ง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อน ง่ายต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบ และเกิดการเรียนรู้

2. กระบวนการคงไว้ (Retention Process) คือ กระบวนการบันทึกที่รหัสเป็นความจำการที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำในการบันทึกสิ่งที่ได้เห็น หรือได้ยินเก็บเป็นจำ ทั้งนี้เด็กดึงข้อมูลที่ได้จากตัวแบบออกมาใช้กระทำตามโอกาสที่เหมาะสม เด็กที่มีอายุที่มากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกตการณ์กระทำที่ฉลาดของบุคคลอื่นๆ ได้มากกว่า โดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์

(Imaginative Coding) และลักษณะของภาษา (Verbal Coding) และเด็กโตขึ้นนำประสบการณ์และสัญลักษณ์ต่างๆ มาเชื่อมโยง ซึ่งจะช่วยให้เขาได้เก็บสะสมความรู้ไว้ในระดับ ซึ่งความสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

3. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction) คือ การแสดงผลการเรียนรู้โดยการกระทำ คือ การที่ผลสำเร็จในการเรียนรู้จากตัวแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความแม่นยำเด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมได้จากการเรียนรู้ ด้วยการเคลื่อนไหวออกมาเป็นการกระทำออกมาในรูปของการใช้กล้ามเนื้อ ความรู้สึกด้วยการกระทำครั้งแรกไม่สมบูรณ์ ดังนั้น เด็กจำเป็นต้องลองทำหลายๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการ เพื่อนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอย สิ่งนี้ จะทำให้เกิดพัฒนาการในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. กระบวนการจูงใจ (Motor Reproduction Process) คือ กระบวนการเสริมแรงให้กับเด็ก เพื่อแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้อง โดยเด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบตัวแบบที่จะมาจากบุคคลที่มีชื่อเสียงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียงบุคคลที่มีเพศเดียวกับเด็ก

จากทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม สรุปว่า พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยเกิดจากการเรียนรู้ประสบการณ์รอบๆ ตัว การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็ก โดยมีการพัฒนาไปตามลำดับขั้นของพัฒนาการ ถ้าจัดสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กได้อย่างเหมาะสมก็จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมและสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข

1.3 ความหมายพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

พฤติกรรมทางสังคมถูกหล่อหลอมขึ้นจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว สถาบันต่างๆ ในสังคมที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดคุณสมบัติต่างๆ ให้กับบุคคลในสังคมตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและกล่าวถึงลักษณะของพฤติกรรมทางสังคมไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

อิงลิช และ อิงลิช (ขจิตพรพรณ ทองคำ. 2536: 12; อ้างอิงจาก English; & English. 1958: 506) ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรทางสังคม อาทิ ครอบครัว โรงเรียน

กู๊ด จิตรรา ชนะกุล (2539 : 12 ; อ้างอิงจาก Good. 1973. Dictionary of Education. p. 44) ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมว่า เป็นการแสดงออกที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม หรือเป็นการแสดงออกของกลุ่มบุคคล

เพจ โทมัส และ มาร์แชล (บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. 2541: 11; อ้างอิงจาก Page, Thomas; & Marshall. 1977. International Dictionary of Education. p. 314) ให้ความหมายของ

พฤติกรรมทางสังคมไว้ว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกอย่างต่อเนื่องจากการได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมกลุ่มบุคคล ที่ได้รับการควบคุมโดยองค์การทางสังคม หรือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อพยายามมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น

สรุปว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กหรือบุคคลแสดงออกในสังคมและเป็นที่ยอมรับของทางสังคม โดยได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้น ถ้าต้องการให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีและเหมาะสมควรพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งทั้งครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องร่วมมือกันในการพัฒนาส่งเสริม เพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.4 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ซีเฟลด์ท์ (จิตภณภัส ศรีทรง. 2541: 12-13; อ้างอิงจาก Seefeldt. 1980: 7-11) อธิบายถึงลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัย 3 ปี เป็นวัยแห่งการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กจะเห็นว่า ตนเองสำคัญที่สุด มีความสุขที่จะเล่นคนเดียว แต่ก็ชอบที่นั่งเล่นอยู่ข้างๆ ผู้อื่นมาเล่น เป็นกลุ่มหรือเล่นร่วมกับผู้อื่น ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่แบ่งปัน วัยนี้ยังไม่มีเพื่อนที่ชอบเป็นพิเศษ และจะเล่นกับเด็กที่มาเล่นอยู่ใกล้ๆ เท่านั้น

2. ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัย 4 ปี เด็กวัยนี้เริ่มสนใจผู้อื่นมากขึ้น เด็กจะเริ่มเล่นกับผู้อื่นบ้างในบางสถานการณ์ ชอบเล่นบทบาทสมมติและเลียนแบบในชีวิตครอบครัว ซึ่งพบเห็นในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไป เด็กยังมีลักษณะที่แสดงถึงความก้าวร้าวทางกาย เอะอะ ไม้ระมัดระวัง เกเร และยังมีลักษณะที่แสดงถึงการเป็นนาย ขณะเดียวกันจะเริ่มเป็นผู้ช่วยที่ดี มีที่ทำแสดงความเป็นมิตร เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนและการรอคอย เริ่มแบ่งปัน

3. ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัย 5 ปี เด็กวัยนี้มีความเป็นมิตรมากขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มเข้ากลุ่มใหญ่ขึ้นจาก 2 คน เป็น 5 คน เริ่มมีเพื่อนที่ถูกใจเป็นพิเศษ ชอบเล่นละครสมมติ เล่นเลียนแบบ เล่นละครใบ้ การทะเลาะกับเพื่อนลดน้อยลง เพราะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่น เป็นระยะที่เริ่มจะมีความเห็นคล้อยตามผู้อื่นและเริ่มมีความรู้สึกไม่พอใจ ถ้าเพื่อนในกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

4. ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัย 6 ปี เด็กวัยนี้เริ่มมีการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นเล่นเป็นกลุ่มและมักจะเป็นเพื่อนเพศเดียวกันเริ่มรู้สึกกังวลเกี่ยวกับสังคมภายในกลุ่มของตนเองมีเพื่อนรักเป็นพิเศษเพียงคนเดียว ในการเล่นยังชอบแสดงเป็นคนเด่นเล่นรุนแรง พยายามที่จะเป็นหนึ่งในการเล่นต้องการเป็นผู้นำ และถ้าหากการเล่นนั้น มีกฎเกณฑ์ที่ยากเกินกว่าความสามารถของตนเอง ก็พยายามปรับกฎเกณฑ์นั้นให้มาเป็นประโยชน์กับตน

กีเซล และ อิลค์ (วีระพงศ์ บุญประจักษ์. 2545: 28; อ้างอิงจาก Gesell; & Ilg.1946: 354 – 355) กล่าวถึง พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเด็กที่อายุ 3 – 6 ปี ดังนี้

อายุ 4 ปี เด็กจะร่วมมือกันเล่นกับเพื่อนสนิท สนทนากับเพื่อน มีการเล่นแบบจินตนาการ แต่มีพฤติกรรมต่อไป การแก่งแย่งเพื่อน พุดไม่มีสาระ ชอบโต้เถียง ทะเลาะวิวาท สนใจเพื่อนวัยเดียวกัน มากกว่าสนใจผู้ใหญ่ ดูแลเด็กที่มีอายุน้อยกว่าหรือเด็กชียาย มีเพื่อนสนิทเป็นเพศเดียวกันกับตนเอง

อายุ 5 ปี เล่นกับเด็กคนอื่นได้ดีโดยเฉพาะในกลุ่มที่มีขนาดเล็ก ไม่ยื่นกรานที่จะเล่นวิธีที่ตนชอบ และไม่วิตกกังวลเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนอื่น ชอบเล่นกับเพื่อนวัยเดียวกัน ในการเล่นกันเองที่ไม่มีคนดูแล เด็กบางคนจะมีพฤติกรรมเกเรมากทำตัวเป็นนายและร้องให้ ง่ายมากแต่ก็พร้อมที่จะหยุดร้องโดยง่าย เล่นกับเด็กนอกบ้านมากขึ้นและมีความสัมพันธ์ดีกว่าภายในบ้าน

อายุ 6 ปี เด็กสนใจที่จะคบเพื่อน และใช้คำว่า “เพื่อนที่โรงเรียน” หรือ “เพื่อนเล่น” อยู่กับเพื่อนได้นาน แต่ในการเล่นถ้าไม่มีคนดูแลจะเล่นได้ไม่นาน เพราะมักจะทะเลาะกัน ตีกันต่างฝ่ายต่างไม่ยอมกัน มีการเล่าเรื่องไม่มีสาระนัก มักจะทำตัวเป็นคนเด่นและมีนายในหมู่เพื่อนบางคนจะไม่ยอมให้เด็กคนที่สามมาเล่นด้วย โดยมักจะถามว่า “เธอจะเล่นกับคนนั้น หรือคนนั้นฉันจะเล่นกับเธอ”

สรุปว่า ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นการแสดงออกในช่วงวัยของตนเอง ทั้งความรู้สึก ความต้องการ และพฤติกรรมที่ได้จากการเข้าร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน

1.5 แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็ก เป็นการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นกับเด็กอาจทำได้ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2544ข: 31 – 36)

1. การปรับพฤติกรรมของเด็กต้องให้เด็กค่อยๆ ปรับพฤติกรรมทีละน้อยด้วยการเสริมแรง เช่น ให้การเสริมแรงเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ
2. การพัฒนาพฤติกรรมโดยให้ตัวแบบที่ดี การให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดีจะช่วยให้เด็กเลียนแบบตาม เด็กมักจะชอบเลียนแบบผู้ที่เด็กชื่นชม เช่น พ่อแม่ ครู ญาติ พี่น้อง นักกีฬา นักร้อง ตัวละครในนิทานและผู้มีชื่อเสียง
3. การให้สัญญาณเตือนพฤติกรรม โดยการแสดงออกด้วยวาจาหรือท่าทางว่าเด็กควรทำหรือไม่ ด้วยคำพูดหรือการพยักหน้า เป็นการให้สัญญาณเตือนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก่อนที่เด็กจะทำอะไรลงไป จะดีกว่าการติเตียนเมื่อเด็กทำอะไรผิดลงไปแล้ว

จากที่กล่าวมา สรุปว่า การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยนั้น มีหลายวิธีที่สามารถมีส่วนช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กได้ อาทิเช่นการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเพื่อเป็นการเสริมประสบการณ์ต่างๆ การจัดสภาพแวดล้อมให้

เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมไปถึงการชมเชย ให้รางวัล เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม ซึ่งวิธีเหล่านี้ สามารถสร้างพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม

งานวิจัยในประเทศ

ศิริรัตน์ ชูชีพ (2544: 37) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ และหลังจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว เชิงสร้างสรรค์ในสัปดาห์ที่ 1 หลังจัดประสบการณ์เคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ใน 1 สัปดาห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วีระพงษ์ บุญประจักษ์ (2545: 50) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางสังคมพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดประสบการณ์และระหว่างการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทยในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์ เมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ความร่วมมือ ความเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือและแบ่งปัน พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคมทั้ง 3 ด้านมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์แบบคะแนนรวมทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

วารภรณ์ ปานทอง (2548: 61) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติ ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ พบว่า ในแต่ละช่วงสัปดาห์ เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ก่อนและหลังการทดลอง

จตุพร แสงหาญ (2549: 51) ศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการช่วยเหลือ ด้านการเอื้ออาทร ด้านความเอื้อเฟื้อ และด้านการร่วมมืออยู่ในระดับดีมาก

ลักคณา เสนิฤทธิ์ (2551: 64) เด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา มีพฤติกรรมทางสังคมรายด้าน เฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $P < .01$ ทุกด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการแบ่งปันด้านการยอมรับ มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 4.71 4.72 4.81 แสดงว่าการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย มีพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้นอย่างชัดเจน

งานวิจัยต่างประเทศ

วูด(อริสา ไสค์ภา. 2551: 20; อ้างอิงจาก Wood. 1977: 4837) ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นที่ยอมรับของสังคมกับการมีอำนาจในสังคมของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล โดยใช้เด็กอนุบาลในโรงเรียนเอกชนจำนวน 25 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร แยกเป็นเด็กชาย 15 คน และเด็กหญิง 10 คน ที่ใช้ ภาษาพูดเดียวกันและเป็นคนระดับกลางเหมือนกันการเก็บรวบรวมข้อมูลแยกเป็น 2 ส่วน คือ การมีอำนาจในสังคมได้จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กแต่ละคนในช่วงที่เด็กเลือกทำกิจกรรมด้วยตนเอง คือการเป็นผู้นำ และผู้ตามในกลุ่มเพื่อนการแสดงความภาคภูมิใจต่อเพื่อนและการแสดงออกทั้งรักและเป็นศัตรูกับผู้ใหญ่ ส่วนพฤติกรรมที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน คือ การประจบผู้ใหญ่เพื่อให้เป็นที่ยอมรับการใช้ผู้ใหญ่ให้เกิดอำนาจและการแข่งขันกับกลุ่มเพื่อน

แมรี่ (ทีติลดา พิไลกุล. 2551: 38; อ้างอิงจาก Mary. 1981: 4603) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของความถี่ของพฤติกรรม และระยะเวลาของการปฏิสัมพันธ์ และวิธีการเข้ากลุ่มเพื่อนรวมทั้งความรู้สึกและการเข้ากลุ่มไม่ได้ กลุ่มตัวอย่างอายุ 4 ปี จำนวน 40 คน เป็นชาย 20 คนและหญิง 20 คน วิธีการศึกษาใช้เทคนิคสังคมมิติบันทึกพฤติกรรมขณะเด็กเล่นด้วยวิดีโอเทปคนละ 1 นาที แล้วนำมาตีความ จากนั้นนำมาจัดเป็นประเภทพฤติกรรมผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนมากมีปฏิสัมพันธ์มากกว่า และใช้เวลาในการปฏิสัมพันธ์ยาวนานกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนน้อย เด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนจะใช้พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์หลายวิธี และวิธีการที่เข้ากลุ่มแล้ว ไม่ได้ผลน้อยกว่า จะใช้วิธีการทางลบมากกว่า ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญของวิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของวิธีการทางลบกับวิธีการที่ไม่ได้ผล

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

2.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

กิจกรรมศิลปเป็นการสร้างสรรค์และการแสดงออกที่มีคุณค่ามีผลให้เกิดพลังสร้างสรรค์ต่อมนุษย์ทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัย ศิลปะเป็นสิ่งถึงพัฒนาการในทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ซึ่งมีผู้ได้ให้ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมศิลปะ ดังนี้

เลิศ อนันตะ (2535: 44) กล่าวว่า ศิลปะศึกษา หมายถึง การนำกิจกรรมศิลปะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อพัฒนาด้านต่าง ๆ แต่ไม่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นศิลปิน หรือจิตรกร

มะลิฉัตร เอื้ออานนท์ (2543: 173) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะจะช่วยพัฒนาความพร้อมใน ตัวเด็ก ความคล่องในการใช้ความคิด สายตา และมีมือให้ประสานสัมพันธ์กัน ความพร้อมนี้จะเป็น พื้นฐานขั้นต้นให้เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างสูงสุดตามศักยภาพของเขา

สรุปว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กได้ แสดงออกถึงความคิดจินตนาการของเด็กอย่างอิสระ และมีคุณค่าต่อการส่งเสริมเด็ก ในด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของเขา

2.2 ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ศิลปะเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญาจึงได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

วิรุณ ตั้งเจริญ (2539: 31-34) กล่าวว่าความมุ่งหวังที่ใช้กิจกรรมศิลปะเป็นสื่อกลางในอัน ที่จะสะท้อนคุณค่าไปสู่บุคลิกภาพของเด็ก และการสร้างสรรค์ศิลปะจะสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้แก่ เด็กปฐมวัยต่างๆ ดังนี้

1. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางการแสดงออก เมื่อการแสดงออกทางศิลปะเป็น กระบวนการที่ต้องตัดสินใจ เสนอความคิด ตัดสินใจที่จะกระทำและแสดงออกมาตามความคิดคำนึง หรือเหตุผลของแต่ละคน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะกระตุ้นให้เด็กกล้าแสดงออกในทุกๆ ด้าน

2. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านความคิดสร้างสรรค์ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นคนพร้อม ที่จะแสวงหาสิ่งใหม่ที่ดีกว่า เหมาะสมกว่า และเป็นการปลูกฝังในพฤติกรรมของเราได้เมื่อได้รับการ สนับสนุนอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง กิจกรรมศิลปะเป็นวิธีทางหนึ่งที่พร้อมมูลในทางที่จะส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัย

3. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางการจินตนาการสิ่งต่างๆ ที่คนเราสร้างสรรค์ขึ้นมา ย่อมเริ่มต้นด้วยจินตนาการก่อน และย่อมมีเหตุผลหรือความจริงเป็นพื้นฐาน เป็นเรื่องของการคาดคิด ความหวัง หรือปรารถนาจะให้เกิดสิ่งที่ตั้งถาม ซึ่งกิจกรรมศิลปะย่อมผลักดันเด็กไปสู่ความคิดคำนึงที่ กว้างไกล มีผลต่อเด็กและสืบต่อไปในอนาคต

4. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านสุนทรียภาพ สุนทรียภาพเป็นเรื่องของความรู้สึกส่วน บุคคล เป็นความรู้สึกอันละเอียดอ่อนและฉับไวเมื่อสัมผัสกับสภาพแวดล้อมและจะรู้สึกสัมผัสในความ งาม ความเป็นระเบียบ ประณีต และคุณค่าของสิ่งนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ศิลปะ วัตถุ หรือรูปแบบ ของความคิดต่างๆซึ่งต่างก็มีความงามและคุณค่าอยู่มากน้อยแตกต่างกันออกไป ผู้ที่มีสุนทรียภาพอยู่ ในตัว จึงพร้อมที่จะรับรู้และซาบซึ้งคุณค่าทางด้านต่างๆ ของสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว ศิลปะเป็นสิ่งสำคัญ สิ่งแรกที่ยอมรับกันว่าเป็นตัวการกระตุ้นความรู้สึกสัมผัสทางด้านนี้ การสร้างสรรค์ศิลปะของเด็กจึงเป็น การสะสมคุณภาพของสุนทรียภาพในตัวบุคคลโดยตรง เพื่อชีวิตและจิตใจที่ประณีตงดงาม

5. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านความประณีต การทำงานศิลปะต้องอาศัยความตั้งใจ การใช้ความพยายาม การสังเกต และความประณีตเรียบร้อยอยู่ตลอดเวลา

6. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านการทำงาน กิจกรรมศิลปะต้องอาศัยความรักความพยายามที่จะทำกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติด้วยมือเมื่องานเสร็จเด็กจะเกิดความภาคภูมิใจซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้กระตือรือร้นที่จะทำงานขึ้นไป

7. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางการทำงาน การทำกิจกรรมศิลปะไม่ใช้การเรียนรู้เพียงคนเดียวต้องมีการพูดคุย ปรีกษาหารือ หยิบยื่นสิ่งต่าง ๆ ต่อกันเป็นการส่งเสริมให้เด็กสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ระดับพื้นฐาน

โลเวนเฟล (บุคชินทร์ สิริปัญญาธร. 2541: 26; อ้างอิงจาก Lowenfeld. 1970: 29) กล่าวว่าผลสะท้อนจากการทำงานศิลปะทำให้ทราบถึงการเจริญเติบโตของเด็ก สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เขาศึกษาอยู่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กและก่อให้เกิดการรับรู้ที่ยิ่งใหญ่ของมนุษย์

สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล (2545: 31 – 32) การสอนศิลปะในระดับปฐมวัย เป็นการฝึกฝนเบื้องต้น มิได้มุ่งให้เด็กวาดรูปเก่ง แต่เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยอันดีงาม และมีความพร้อมในการเรียนดังมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อฝึกและเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ให้เด็กรู้จักใช้ประสาทสัมผัสให้สัมพันธ์กันได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรู้จักสังเกต การมีไหวพริบสามารถแสดงออกตามความถนัด ความสามารถของแต่ละคน และชื่นชมต่อสิ่งที่สวยงามต่างๆ
3. เพื่อการพัฒนาทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ
4. ปลูกฝังค่านิยม เจตคติ และคุณสมบัติที่ดีของศิลปะและวัฒนธรรมไทย
5. เพื่อให้เด็กเริ่มต้นรู้จักการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ในการทำงานศิลปะ รู้จักการเก็บรักษา และการทำความสะอาดอย่างถูกต้อง
6. เพื่อฝึกให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นคนมีระเบียบ ประณีต
7. เพื่อให้เด็กมีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระ สนุกสนานเพลิดเพลิน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
8. เพื่อนำไปใช้ให้สัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์ด้านอื่นๆ

สรุปว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นโอกาสของการเรียนรู้ที่เด็กได้ฝึกฝน ให้เด็กแสดงออกทางด้านความคิด จินตนาการ และความรู้สึกอย่างอิสระเสรี ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ สร้างนิสัยการทำงานร่วมกันเกิดเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ดี

2.3 องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

วิรุณ ตั้งเจริญ (2536: 244 – 245) กล่าวว่า การเรียนการสอนศิลปะสำหรับเด็กจำเป็นต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่างที่สร้างเสริมให้เกิดคุณค่าขึ้น ปัจจัยแรก ความพร้อมในตัวผู้เรียนซึ่งความพร้อมรวมถึงความพร้อมด้านบุคลิกภาพ ความพร้อมด้านประสบการณ์ ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ ความพร้อมต่างๆ นี้ช่วยเกื้อกูลให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการสอนศิลปะต้องพิจารณาถึงกิจกรรมศิลปะ สื่อการสอน กระบวนการสอน ในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะที่เปิดโอกาสให้เด็กทำงานร่วมกัน ปรึกษาหารือช่วยเหลือกัน ในการจัดกิจกรรมศิลปะต้องมีบริเวณปฏิบัติงานที่สะดวกสำหรับการทำงานร่วมกันและบรรยากาศที่มีเสรีภาพ

สรุปว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นประกอบด้วย

1. ตัวผู้เรียนรวมไปถึงความพร้อมทางบุคลิกภาพของเด็กด้วย
2. วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน
3. กิจกรรมทางศิลปะ สื่อการสอน กระบวนการสอน และในการปฏิบัติกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้เด็กทำงานร่วมกันปรึกษาหารือช่วยเหลือกัน

4. ครูควรให้การสนับสนุนได้แสดงออกถึงความต้องการของตัวเอง

องค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตพร้อมกับมีพัฒนาการที่ดีในทุกด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะเรียนรู้ในวัยต่อไป

2.4 หลักในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 58) อธิบายถึงหลักในการจัดกิจกรรมศิลปะหรือกิจกรรมสร้างสรรค์ว่า เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีก-ปะ การตัด-ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปึกหมุด ฯลฯ

การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3 - 5 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำ อย่างน้อย 1 - 2 กิจกรรมตามความสนใจ

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ควรพยายามหาวัสดุท้องถิ่นมาใช้ก่อนเป็นอันดับแรก

2. ก่อนให้เด็กทำกิจกรรม ต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบพร้อมทั้งสาธิตให้ดูจนเข้าใจ เช่น การใช้พู่กันหรือกาว จะต้องปาดพู่กันหรือกาวนั้นกับขอบภาชนะที่ใส่ เพื่อไม่ให้กาวหรือสีไหลเลอะเทอะ

3. ให้เด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทใดประเภทหนึ่งร่วมกันในกลุ่มย่อย เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการวางแผน และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

4. แสดงความสนใจในงานของเด็กทุกคน ไม่ควรมองผลงานเด็กด้วยความขบขัน และควรนำผลงานของเด็กทุกคนหมุนเวียนจัดแสดงที่ป้ายนิเทศ

5. หากพบว่าเด็กคนใดสนใจทำกิจกรรมอย่างเดียวยตลอดเวลา ควรกระตุ้นเร้า และจูงใจให้เด็กเปลี่ยนทำกิจกรรมอื่นบ้าง เพราะกิจกรรมสร้างสรรค์แต่ละประเภทพัฒนาเด็ก แต่ละด้านแตกต่างกัน และเมื่อเด็กทำตามคำแนะนำได้ ควรให้แรงเสริมทุกครั้ง

6. เก็บผลงานชิ้นที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลสังเกตพัฒนาการของเด็ก

เยาวพา เดชะคุปต์ (2548: 108) กล่าวว่า การเตรียมกิจกรรมทางศิลปะที่เหมาะสมให้กับเด็กควรคำนึงว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเป็นอิสระในการทดลอง ค้นคว้า และสามารถสื่อสารที่เขาทดลองกับผู้อื่น นอกจากนี้ ยังมีโอกาสได้พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมือและตา เสริมสร้างความเข้าใจระหว่างรูปทรงและสี ซึ่งจะเป็นพื้นฐานต่อการเตรียมความพร้อมในการอ่าน และยังได้มีโอกาสพัฒนาทางสังคมจากการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หมุนเวียนกันรับผิดชอบในการใช้และเก็บอุปกรณ์ต่างๆ

ดงที เฮอร์มาเซอร์ (พิจิตรา เกษประดิษฐ์, 2552: 36; อ้างอิงจาก Schirmacher, 1993: 1 – 2) กล่าวว่า นักการศึกษาปฐมวัยได้มองเห็นคุณค่าของงานศิลปะที่เด็กได้ทำ ซึ่งได้สรุปเกี่ยวกับศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กแสดงความรู้สึกออกมาอย่างอิสระเสรีผ่านงานศิลปะและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

2. ส่งเสริมให้เกิดความสมดุลระหว่างกระบวนการและผลผลิตทางศิลปะ โปรแกรมศิลปะที่ดีต้องให้เด็กได้เข้าใจ และเกิดความคิดรวบยอดในข้อเท็จจริงที่เด็กแต่ละคนสามารถเกิดได้ทั้งกระบวนการและผลผลิต

3. ส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์จำเป็นที่ต้องคำนึงถึงต่อไปนี้

3.1 เด็กต้องการทำอะไร (เนื้อหา)

3.2 เด็กต้องการทำอย่างไร (กระบวนการ)

3.3 เด็กต้องการได้อะไรเป็นผลผลิตขั้นสุดท้าย (ผลผลิต)

4. ส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือทำและค้นพบด้วยตนเอง เด็กสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยผ่านการค้นพบและการทดลอง การวางแผนในกิจกรรมศิลปะแต่ละครั้งจึงต้องสอนวิธีการแต่ละขั้น เพื่อให้เด็กมีโอกาสแสดงความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นการค้นพบ การสืบค้น การประดิษฐ์ และการทดลองที่สร้างสรรค์

5. ส่งเสริมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมตลอดเวลา และมีการส่งเสริมการแสดงออกอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้เด็กแสดงออกได้อย่างเต็มที่

6. สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก ซึ่งนักการศึกษาปฐมวัยพบว่า การสร้างสรรค์งานศิลปะเกิดจากแรงจูงใจภายในที่เด็กต้องการเรียนรู้และรับรู้สิ่งรอบตัว

7. สร้างความสำเร็จและความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง การเลือกกิจกรรมทางศิลปะที่เหมาะสมกับการพัฒนาของวัยและการส่งเสริมความสำเร็จของเด็ก

8. ส่งเสริมตามความเหมาะสมกับพัฒนาการแต่ละวัย กิจกรรมทางศิลปะที่ดีต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย

9. ใช้สื่อและอุปกรณ์ทางศิลปะอย่างเหมาะสม

10. เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมและเป็นไปอย่างเสรี

สรุปว่า หลักการในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเปรียบเสมือนหัวใจของการจัดกิจกรรมที่ครูควรศึกษาและนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก โดยคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ จัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัย ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในความคิด การแสดงออก ทดลอง ค้นคว้า และสื่อสารกับผู้อื่น ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผ่านสื่อวัสดุที่เหมาะสมกับเด็ก สร้างความสำเร็จและความภาคภูมิใจในผลงานของเด็กเอง ตลอดจนพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กในด้านการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

2.5 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยสามารถจัดได้ ดังนี้

สตัตา สายเชื้อ (2541: 43) มีทัศนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะที่เหมาะสมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนว่า อาจแบ่งได้ออกเป็น 7 สาขาใหญ่ๆ คือ

1. กิจกรรมวาดเส้นและระบายสี
2. กิจกรรมศิลปะด้วยสีธรรมชาติ
3. กิจกรรมภาพพิมพ์
4. กิจกรรมประติมากรรม
5. กิจกรรมกระดาษ

6. กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง

7. กิจกรรมการจัดนิทรรศการ

แฮมมอนด์ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 108 ; อ้างอิงจาก Hammond. 1967: 275 – 282)

สรุป กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ควรจัดให้กับเด็กเอาไว้ ดังนี้

1. การปั้น
2. การประดิษฐ์
3. การฉีก-ตัด-ปะ
4. การระบายสี
5. การวาดภาพด้วยนิ้วมือ
6. การเล่นเกมบล็อก
7. การวาดภาพด้วยทราย
8. การวาดภาพด้วยฟองสบู่

ปริยานุช จุลพรหม (2547: 38) ได้สรุปกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เป็นกิจกรรมประดิษฐ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ วัสดุที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ กิ่งไม้ เมล็ดพืช เปลือกหอย ฯลฯ และวัสดุที่เป็นของเหลือใช้ เช่น กล่องยาสีฟัน เศษผ้า ผาขวดน้ำอัดลม ฯลฯ

สรุปว่า การจัดกิจกรรมศิลปะให้กับเด็กปฐมวัยมีหลากหลายกิจกรรม และสิ่งสำคัญเป็นกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ .ให้โอกาสเด็กได้แสดงออกตามความสนใจ ตามความคิดและจินตนาการ กิจกรรมยังส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุกด้าน เด็กได้มีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ได้ช่วยเหลือ แบ่งปันสิ่งของกัน อันจะนำไปสู่พฤติกรรมทางสังคมที่ดีและการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ต่อไป

2.6 บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

วิธีการสอนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กควรเน้นที่กระบวนการ (Process) มากกว่าการผลิต (Product) คือ ช่วงเวลาที่เด็กได้วาดได้เขียน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นพูดคุยกัน หรือคิดวิธีการใหม่ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขสนุกสนาน มีความสำคัญมากกว่าผลงานที่ผู้ใหญ่คาดหวังว่าจะต้องสวยงาม เรียบร้อย และถูกต้องตามแบบอย่าง เพราะการสร้างสรรคงานศิลปะของเด็กมักเป็นการลองผิดลองถูกและแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลาจนกระทั่งสำเร็จซึ่งการแก้ปัญหาอันนี้อาจถูกหรือผิดบ้างแต่ด้วยความ สามารถในการสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวเด็กจะช่วยให้เด็กค่อยๆพัฒนาได้สำเร็จไปด้วยดี (ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล. 2531) ตามปกติการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่แยกตัวกิจกรรมออกมาอย่างเด่นชัดแต่จะให้เด็กเลือกทำเองตามความสนใจเฉพาะตนหรือกลุ่ม จึงจำเป็นต้องมีครูเป็นพี่เลี้ยงหลายๆ คนคอยช่วยเหลือ กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถทำให้เด็กเล็กๆมีประสบการณ์ในการทำงานสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยจึงควรคำนึงถึงสิ่งดังต่อไปนี้

1. วางแผนล่วงหน้าตลอดเทอมว่าแต่ละสัปดาห์จะให้เด็กทำกิจกรรมอะไรตามลำดับความยากง่ายของกลวิธีทำงานและความรู้โดยกำหนดจุดประสงค์และวิธีประเมินผลไว้ด้วยก็ดี
2. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สภาพห้องเรียนและวิธีการสอนให้สอดคล้องกับแผนที่วางไว้
3. ระหว่างที่เด็กทำกิจกรรมควรระลึกอยู่เสมอว่า

3.1 กิจกรรมที่จัดให้เน้นเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนเพียงพอหรือไม่

3.2 หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่让孩子ต้องทำแล้วมีผลงานเหมือนกันทั้งห้อง โปรดจำไว้เสมอว่าการทำงานศิลปะสร้างสรรค์ คือ การแสดงออกทางการรับรู้เฉพาะตนและอย่าสอนหลักหรือทฤษฎีทางศิลปะใดๆ ทั้งสิ้น

3.3 พฤติกรรมการทำงานศิลปะของเด็กเล็กๆ แต่ละคนไม่เหมือนกัน บางคนชอบนั่งทำงานที่โต๊ะ บางคนชอบนอนกับพื้น ควรให้อิสระอย่างเต็มที่ถ้าเด็กทำงานด้วยความสุขห้องเรียนจะเงียบ

3.4 ให้โอกาสเด็กทำงานเป็นกลุ่มบ้างเพื่อฝึกประสบการณ์ทางสังคมให้แก่เขา

4. ให้ผู้ปกครองมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะขณะที่เด็กอยู่ที่บ้านด้วย เช่น ได้กำหนดเรื่องราวไว้ว่าสัปดาห์ต่อไปจะให้เด็กเขียนภาพเรื่องบ้านของฉันก็ควรมีหนังสือหรือบันทึกสั้นๆ ให้ผู้ปกครองได้ช่วยกระตุ้นจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องนี้ระหว่างที่เด็กอยู่ที่บ้านด้วยเพื่อจินตนาการอันกว้างไกลและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. มีป้ายนิเทศหรือตั้งแสดงผลงานทางศิลปะสร้างสรรค์ของห้องเรียนอย่างถาวรและสลับสับเปลี่ยนผลงานแสดงของเด็กอยู่เป็นประจำ

6. มีความเมตตาและหวังดีกับเด็กทุกคนโดยแสดงความรักและห่วงใยเด็กอยู่เสมอ พยายามใช้คำพูดที่ไพเราะหรือกระตุ้นจินตนาการของเด็กะหว่างการทำงานอยู่เสมอ (พีระพงษ์กุลพิศาล, 2533: 214 – 216)

จากที่กล่าวมาจะพบว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยจะช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะที่เป็นพื้นฐานชีวิตของการเรียนรู้ซึ่งผู้มิบทบาทในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ได้แก่ ครูและผู้เกี่ยวข้อง ควรเน้นในเรื่องของกระบวนการมากกว่าผลผลิต ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็กจะต้องคำนึงถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก รวมไปถึงความพร้อมของทักษะพื้นฐาน และความแตกต่างของบุคคล จึงจะช่วยให้การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จและสามารถพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานของเด็ก

2.7 ความหมายของวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

วัสดุธรรมชาติ หมายถึง วัสดุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเรานำมาใช้ประโยชน์โดยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมมากนัก แต่บางครั้งก็มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมเพื่อจะเพิ่มคุณค่าทั้งในด้านความงาม ความคงทน สี สัน และการนำไปใช้งาน

วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นสามารถที่จะนำมาประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นของเล่น ของใช้ ของประดับตกแต่งได้ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กรู้จักนำวัสดุธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์และประหยัดด้วย

วัสดุธรรมชาติ เป็นวัสดุที่ได้มาจากธรรมชาติ มีอยู่มากมายหลายชนิด แต่ละชนิดสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ มากมาย ซึ่งวัสดุธรรมชาติที่สามารถพบเห็นในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ใบไม้ กิ่งไม้ เมล็ดพืช ดิน ทราบ ผัก หนังสือสัตว์(มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. 2553: ออนไลน์)

ท้องถิ่น หมายถึง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 511) ให้ความหมายไว้ว่า ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งเน้นถึงลักษณะทางสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และทางธรรมชาติ ที่มีความเป็นขอบเขตเฉพาะพื้นที่นั้นๆ เป็นสำคัญและยังมีความหมายที่กำหนดขอบเขตของพื้นที่ระดับย่อยตามเขตการปกครอง หรือเป็นหน่วยงานระดับรองไปจากหน่วยงานใหญ่ ได้แก่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

เอกรินทร์ สิมหาศาลและปริษา นุ่มสุข (2540: 2) กล่าวว่า "ท้องถิ่น" หมายถึง การกำหนดขอบเขตพื้นที่ ขอบเขตความรับผิดชอบหรือหน่วยงานที่ปรากฏในท้องถิ่นต่าง ๆ ตามสภาพสังคม ซึ่งจัดเป็นพื้นที่ระดับย่อยรองไปจากสังคมใหญ่

สรุปว่า ท้องถิ่น หมายถึงถิ่นฐานที่อยู่ของมนุษย์ที่ตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่มหรือหน่วยของพื้นที่ย่อยลงมา ตั้งแต่บ้าน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เทศบาล จังหวัด

จากความหมายของวัสดุธรรมชาติกับความหมายของท้องถิ่นสรุปรวมกันว่า วัสดุธรรมชาติของท้องถิ่นหมายถึง วัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นวัสดุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเรานำมาใช้ประโยชน์โดยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมมากนัก แต่บางครั้งก็มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมเพื่อจะเพิ่มคุณค่าทั้งในด้านความงาม ความคงทน สี สัน และการนำไปใช้งาน เช่น ใบลาน ดอกลิลาวดี เมล็ดข้าวโพด เมล็ดข้าว ใบกระท้อน ใบมะม่วง ใบลิลาวดี ฯลฯ

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

งานวิจัยในประเทศ

อารี เกษมรติ (2533: 209) ศึกษา ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม เมื่อทำ

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามปกติ

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

สุทธิพรรณ อีระพงษ์ (2537: 74) ศึกษาพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครุมีส่วนร่วมและแบบครุไม่มีส่วนร่วม พบว่า

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม พบว่า ก่อนและหลังการทดลองกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครุมีส่วนร่วม และแบบครุไม่มีส่วนร่วม มีพฤติกรรมการร่วมมือแตกต่างกันกับการทดลอง

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครุมีส่วนร่วมและแบบครุไม่มีส่วนร่วม มีพฤติกรรมการร่วมมือสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครุไม่มีส่วนร่วม

ชไมมน ศรีสุวัณษ์ (2540: 80) ศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม แบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และแบบปกติ พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน ก่อนและหลังทดลองมีความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกันโดยหลังทดลองเด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม แบบปกติก่อนและหลังทดลองมีความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกันโดยหลังทดลองเด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าก่อน การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติทบทวน และแบบปกติ มีความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกันโดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติทบทวนมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เสาวนีย์ รื่นสุข (2552: 58) ศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม พบว่าเด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีพฤติกรรมความร่วมมือโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์

งานวิจัยต่างประเทศ

แสตมปป (ประพิมพ์พัทธ์ พละพงส์. 2550: 36; อ้างอิงจาก Stapp. 1964: 52 – 58) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาของนักเรียนที่เรียนศิลปะและไม่เรียนศิลปะพบว่า ความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กันแต่นักเรียนที่เรียนศิลปะได้คะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าพวกที่ไม่เรียนศิลปะ

เคลลี (Kelley. 1986: 32 – A) ศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกตามแบบแผนเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นเวลา 10 สัปดาห์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลปรากฏว่าความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่เข้าร่วมตามแผนกับเด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมตามแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมและการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สรุปว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยสามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี เนื่องจากพฤติกรรมทางสังคมเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตประจำวันและการทำกิจกรรมต่างๆ ของเด็กยังส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่เป็นที่ยอมรับไม่เต็มที่ ต้องอาศัยการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมที่ดีและเป็นที่ยอมรับ เช่น การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น การตัด ฉีก ปะ การร้อย สาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ทำร่วมกับเพื่อนล้วนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับเข้าสู่สังคมต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีดำเนินการทดลอง
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย ชาย หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบวรหารวิทยา อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นเด็กปฐมวัย ชาย หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบวรหารวิทยา อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำนวน 19 คน ชาย 11 คน หญิง 8 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น
2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม 3 ด้าน
 - 2.1 ด้านการช่วยเหลือ จำนวน 5 ข้อ
 - 2.2 ด้านการแบ่งปัน จำนวน 5 ข้อ
 - 2.3 ด้านการร่วมมือ จำนวน 6 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น
ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาคู่มือหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546
2. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของ วราภรณ์ นาคะศิริ (2546) ประสิทธิ์วิรักษ์ เจริญผล (2547) ประพิมพ์พัทตร์ พละพงศ์ (2550) พิจิตรา เกษประดิษฐ์ (2552)
3. สร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น จำนวน 24 แผน โดยกำหนดรายละเอียดในการจัดกิจกรรม ดังตาราง 1

ตาราง 1 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

สัปดาห์ที่	วัน	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น	วัสดุธรรมชาติท้องถิ่น
1	อ พ พฤ	สร้างสรรค์ภาพจากใบลีลาวดี ใบลานสร้างสรรค์ ปั้นแป้งโดว์(ดินเหนียว)ประกอบใบไม้ดอกไม้สด และใบลาน	ใบลีลาวดี ใบลาน ใบไม้ดอกไม้สด ใบลาน ดินเหนียว
2	อ พ พฤ	พิมพ์ภาพดอกไม้สด เมล็ดข้าวโพดสร้างภาพ ใบลานย้อมสีสร้างภาพ	ดอกไม้สด เมล็ดข้าวโพด ใบลาน
3	อ พ พฤ	โมบายใบลาน สีเส้นธรรมชาติของท้องถิ่น มาลัยดอกไม้สดของท้องถิ่น	ใบลาน ใบไม้ดอกไม้สดสีต่างๆ ดอกไม้สด
4	อ พ พฤ	พู่กันใบตอง ใบลานต่อเป็นภาพ ธรรมชาติท้องถิ่นสร้างสรรค์	ใบตอง ใบลานย้อมสี ใบไม้ ดอกไม้ ก้อนหินฯลฯ
5	อ พ พฤ	โมบายใบไม้แห้ง เมล็ดข้าวเปลือกกาย พิมพ์ภาพผสมผสาน(ใบลานใบไม้สด ดอกไม้สด)	ใบไม้แห้ง เมล็ดข้าว ใบลาน ใบลาน ใบไม้สด ดอกไม้สด

ตาราง 1(ต่อ)

สัปดาห์ ที่	วัน	กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น	วัสดุธรรมชาติท้องถิ่น
6	อ พ พฤ	โบลานแปลงร่าง ร้อยใบ ร้อยดอก โบลาน ใบไม้แห้งสร้างภาพ	โบลาน ใบไม้สด ดอกไม้สด โบลาน ใบไม้สด ดอกไม้สด
7	อ พ พฤ	โมบายกิ่งไม้แห้ง ปั้นแป้งประกอบเมล็ดพืช สานโบลาน	กิ่งไม้แห้ง เมล็ดพืชทอง, เมล็ดแตงโม, เมล็ดถั่วเขียว, เมล็ดถั่วดำ โบลาน
8	อ พ พฤ	โมบายผสมผสาน ใบไม้ดอกไม้สดสี ใบกระพ้อสร้างภาพ	ใบไม้ ดอกไม้แห้ง สด โบลาน ใบไม้ ดอกไม้แห้ง สด ใบกระพ้อ

จากตารางการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ประกอบด้วย กำหนดการจัดกิจกรรมแต่ละวันและวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่ใช้ในแต่ละวัน ซึ่งได้แยกออกมาเป็น แผนการจัดกิจกรรมได้ทั้งหมด 24 ครั้ง ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ ประมาณ 40 นาที ในกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยกำหนดรูปแบบของแต่ละแผนประกอบด้วย

- 3.1 ชื่อกิจกรรม
- 3.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรม
- 3.3 วิธีดำเนินกิจกรรม
- 3.4 วัสดุ – อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม
- 3.5 การประเมินผล

4. นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของกิจกรรมและจุดมุ่งหมาย ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- 4.1 อาจารย์ ดร.สุทธภา ชาติประดิษฐ์ ประธานสาขาการศึกษาปฐมวัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

6. นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม และคู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้าน การศึกษาปฐมวัย และด้านการวัดผลการศึกษา เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญดังนี้

- | | |
|--------------------------------|--|
| 6.1 อาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุ่ม | อาจารย์ภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 6.2 อาจารย์ ดร.สุภัทรา คงเรือง | อาจารย์ประจำโปรแกรมสาขาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาลัษราชภัฏอุบลราชธานี |
| 6.3 อาจารย์นิลยา ทองศรี | ศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เพชรบูรณ์ เขต 1 |

7. นำแบบสังเกตพัฒนาการทางสังคม ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ใน 3 ซึ่งถือเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยปรับปรุงการใช้ภาษาในข้อพัฒนาการย่อยให้คำกริยา ปรับปรุงพัฒนาการในข้อย่อยให้เหมาะสมกับพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย ดังนี้

- ด้านการแบ่งปัน ข้อ 2.3 กับ 2.4 มีความคล้ายคลึงกัน จึงให้ตัดออกหนึ่งข้อ
- ด้านความร่วมมือ ข้อ 3.1 เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ ให้แบ่งออกเป็น 2 ข้อย่อย โดยเขียนให้เห็นพฤติกรรมที่ชัดเจนขึ้น ได้ดังนี้ 3.1 เด็กนั่งทำกิจกรรมเป็นกลุ่มตามที่กำหนด และ 3.2 เด็กปรึกษาเพื่อนในกลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ข้อ 3.3 เด็กแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ให้เพิ่มเป็นเด็กพูดแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

8. หาความเที่ยงตรงของแบบสังเกต โดยนำแบบสังเกตพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ลงความเห็นและให้คะแนนแบบประเมิน แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพัฒนาการกับจุดประสงค์ IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526: 89) ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC = 0.67-1.00

9. นำแบบสังเกตพัฒนาการทางสังคม ทดลองใช้กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน โรงเรียนบวรหารวิทยา โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน คือผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยร่วมทำการสังเกต และบันทึกแบบสังเกตพัฒนาการทางสังคม แล้วนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry-Stock.1996: 256) โดยใช้เกณฑ์การตัดสินตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต RAI = 0.910

10. กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนนดังนี้

ตาราง 2 เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนพฤติกรรมทางสังคม

ค่าเฉลี่ยรายด้าน		ค่าเฉลี่ยโดยรวม (16 ข้อ)	ระดับความหมาย
พฤติกรรมที่ 1,2 (พฤติกรรมด้านละ 5 ข้อ)	พฤติกรรมที่ 3 (พฤติกรรม 6 ข้อ)		
0 – 2.00	0 – 2.40	0 – 6.40	ปรับปรุง
2.01 – 4.00	2.41 – 4.80	6.41 – 12.80	พอใช้
4.01 – 6.00	4.81 – 7.20	12.81 – 19.20	ปานกลาง
6.01 – 8.00	7.21 – 9.60	19.21 – 25.60	ดี
8.01 – 10.00	9.61 – 12.00	25.61 – 32.00	ดีมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design (ล้วน สายยศ;และอังคณา สายยศ. 2538 : 249) ทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง จากนั้นจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์และทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมหลังการทดลองวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์

ตาราง 3 แบบแผนการทดลอง

ก่อนการทดลอง	ทำการทดลอง	หลังการทดลอง
T_1	X	T_2
T_1	หมายถึง	การสังเกตพฤติกรรมทางสังคมก่อนการทดลอง
X	หมายถึง	การดำเนินการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น
T_2	หมายถึง	การสังเกตพฤติกรรมทางสังคมหลังการทดลอง

(ระหว่างการทดลองผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมทางสังคมในเวลาที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นร่วมกัน ทุกวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ รวม 8
สัปดาห์)

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เป็นเวลา 8 สัปดาห์โดยมี
ขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
2. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน (Baseline Data) โดยการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมจากการ
จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 คน เป็นระยะเวลา 1
วัน ได้แก่ วันพฤหัสบดี 40 นาที โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกการ
สังเกตโดยผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย
3. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลอง โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุ
ธรรมชาติท้องถิ่น ทั้งแบบกลุ่มและแบบเดี่ยว จัดกิจกรรมในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ 1 วันเด็กสร้าง
ผลงานแบบกลุ่มหรือเดี่ยว 1 ชิ้น ตามจินตนาการโดยเปิดโอกาสให้เด็กคิดและลงมือปฏิบัติอย่างอิสระ
ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งอาจมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำกัด หรือจัดไว้ที่กองกลาง เพื่อให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์
ร่วมกันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน ระหว่างเพื่อนกับครู รู้จักการช่วยเหลือ การแบ่งปันและความร่วมมือ
โดยมีครูคอยเป็นผู้กำกับดูแลกระตุ้นให้แรงเสริม เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที
ระหว่างเวลา 09.40 – 10.20 น. รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง จำนวน 24 กิจกรรม
4. จัดเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางด้านสังคมขณะทำกิจกรรม
สร้างสรรค์ในวันพฤหัสบดี ทุกสัปดาห์ ทำเช่นนี้ จนครบ 8 สัปดาห์ จนสิ้นสุดการทดลอง บันทึกการ
สังเกต โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ยใช้สูตร (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ.

2538: 79)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งกลุ่ม
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนนักเรียนแต่ละคน ในกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526: 89) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับ จุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เนื้อหาทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต โดยการนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบริหารวิทยา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน วิธีหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry - Stock. 1996: 256)

$$RAI = 1 - \frac{\sum \sum |R_{1KN} - R_{2KN}|}{KN(I - 1)}$$

เมื่อ R_{1KN} R_{2KN} แทน ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 1 และคนที่ 2

ตามลำดับ

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

K แทน จำนวนพฤติกรรมย่อย

I แทน จำนวนช่วงคะแนน (0 , 1 , 2)

1.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานใช้วิธีการทางสถิติแบบ t – test for Dependent Samples เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นโดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2540: 248)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{ND^2 - (\sum D^2)}{N-1}}}$$

t แทน ค่า t – test

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

$\sum D$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนของนักเรียนแต่ละคน

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนของนักเรียนยกกำลัง

$(\sum D^2)$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนของนักเรียนทั้งหมดยกกำลัง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เพื่อให้การนำเสนอเป็นไปตามลำดับขั้นตอนผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อไว้ดังนี้ คือ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการอ่านผลวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
K	แทน	คะแนนเต็มพฤติกรรมด้านสังคม
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
\bar{D}	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านระหว่างก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม

ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยรายสัปดาห์เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 หาสถิติพื้นฐานได้แก่คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยนำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยใน 3 ด้านย่อย ได้แก่ 1.การช่วยเหลือ 2.การแบ่งปัน 3.ความร่วมมือ และสรุปรวม ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม มาหาคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงผลในตาราง 4

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

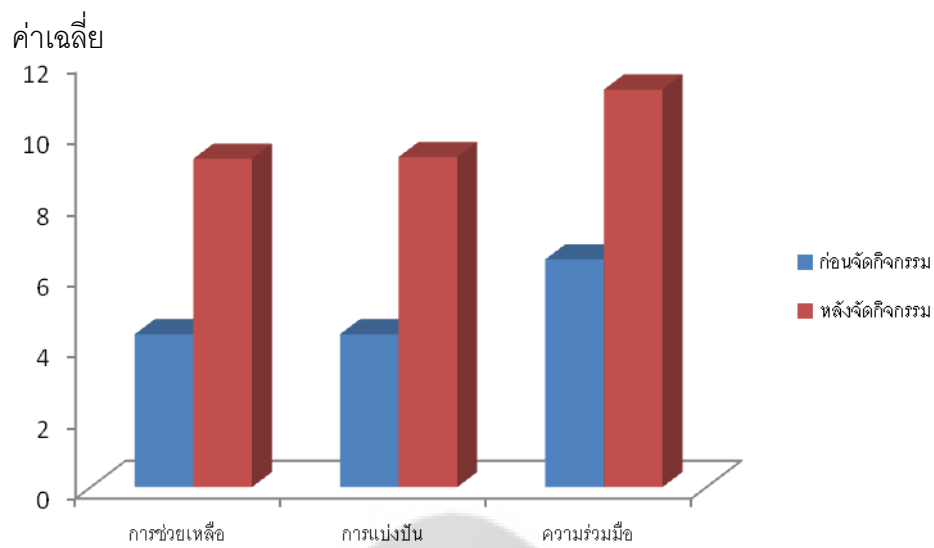
พฤติกรรมทางสังคม ของเด็กปฐมวัย	ก่อนการจัดกิจกรรม					หลังการจัดกิจกรรม		
	<i>N</i>	<i>K</i>	\bar{X}	<i>SD</i>	ระดับ	\bar{X}	<i>SD</i>	ระดับ
พฤติกรรมช่วยเหลือ	19	10	4.31	1.88	ปานกลาง	9.26	0.93	ดีมาก
พฤติกรรมการแบ่งปัน	19	10	4.31	1.45	ปานกลาง	9.31	0.82	ดีมาก
พฤติกรรมความร่วมมือ	19	12	6.42	2.50	พอใช้	11.21	0.85	ดีมาก
รวม 3 พฤติกรรม	19	32	15.05	4.77	ปานกลาง	29.78	2.22	ดีมาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า

ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง หลังการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมอยู่ในระดับดีมาก

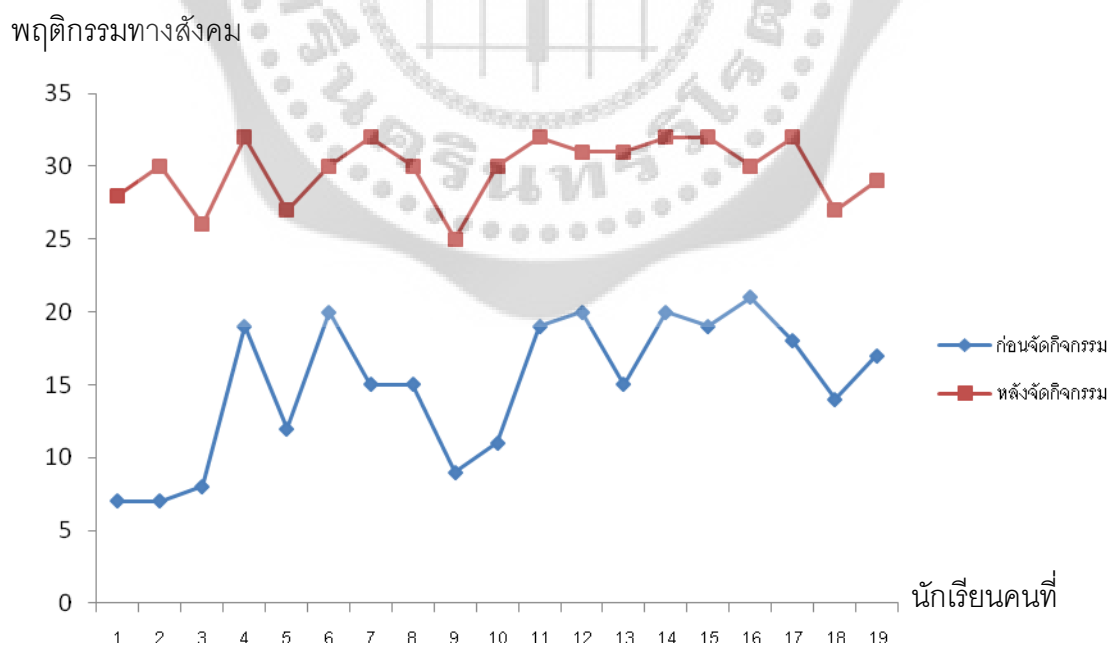
เมื่อพิจารณา พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ารายด้านพบว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมในระดับพอใช้ถึงปานกลาง หลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมอยู่ในระดับดีมาก

เพื่อให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมทางสังคมในแต่ละด้านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น มานำเสนอเป็นแผนภูมิแท่ง เชียงเปรียบเทียบปรากฏดัง ภาพประกอบ 2



ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแท่ง แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รายด้านระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

สำหรับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแต่ละคนที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นปรากฏดังนี้



ภาพประกอบ 3 กราฟ แสดงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยรวม ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านระหว่างก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้านระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	\bar{X}	SD	\bar{D}	t	P
ก่อนจัดกิจกรรม	4.31	1.88			
พฤติกรรมความช่วยเหลือ			1.352	15.940**	.000
หลังจัดกิจกรรม	9.26	0.93			
ก่อนจัดกิจกรรม	4.31	1.45			
พฤติกรรมการแบ่งปัน			1.490	14.620**	.000
หลังจัดกิจกรรม	9.31	0.82			
ก่อนจัดกิจกรรม	6.42	2.50			
พฤติกรรมความร่วมมือ			2.016	10.355**	.000
หลังจัดกิจกรรม	11.21	0.85			
ก่อนจัดกิจกรรม	15.05	4.77			
รวม 3 ด้าน			3.664	17.530**	.000
หลังจัดกิจกรรม	29.78	2.22			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 แสดงว่า หลังจากที่ได้รับ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านคือด้านการช่วยเหลือ ด้านการแบ่งปัน และด้านความร่วมมือสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยรายสัปดาห์เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

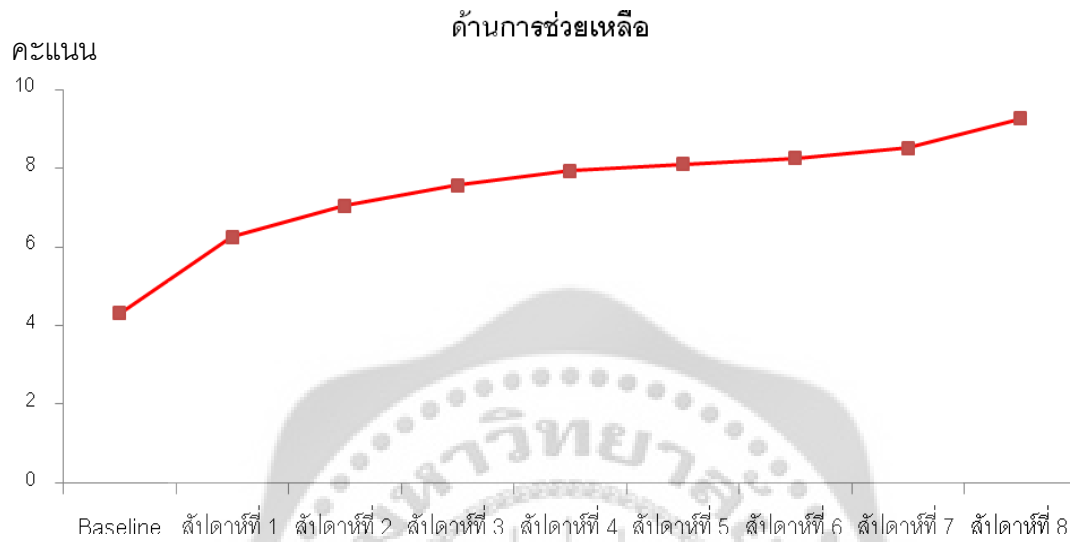
การวิเคราะห์ตอนนี้มีจุดหมายเพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในรายสัปดาห์ ดังแสดงผลในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมแต่ละสัปดาห์แยกรายด้าน

พฤติกรรม ทางสังคมของ เด็กปฐมวัย	พฤติกรรม	ระยะเวลาที่จัดกิจกรรม								
		ก่อนจัด กิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8
1.การช่วยเหลือ	\bar{X}	4.31	6.26	7.05	7.56	7.94	8.10	8.26	8.52	9.26
	SD	1.88	0.93	1.12	1.57	1.02	0.93	1.19	1.38	0.93
2.การแบ่งปัน	\bar{X}	4.31	6.42	7.05	7.42	7.73	8.10	8.26	8.57	9.31
	SD	1.45	1.50	1.12	1.34	1.24	10.10	1.24	1.01	0.82
3.ความร่วมมือ	\bar{X}	6.42	8.63	9.42	10.00	10.36	10.57	10.68	10.84	11.21
	SD	2.50	2.21	1.21	0.88	0.95	0.76	1.05	1.06	0.85
รวม	\bar{X}	15.05	21.31	23.52	24.94	26.05	26.78	27.21	27.94	29.78
	SD	4.77	3.55	2.73	3.08	2.09	2.20	3.11	3.02	2.22

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ด้านที่ 1 การช่วยเหลือ ก่อนจัดกิจกรรมมีค่า 4.31 คะแนนและระหว่างการจัดกิจกรรมตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 มีค่า 6.26, 7.05, 7.56, 7.94, 8.10, 8.26, 8.52 และ 9.26 คะแนน ตามลำดับ แสดงว่า พฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือของเด็กปฐมวัยในช่วง 8 สัปดาห์ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านที่ 2 การแบ่งปัน ก่อนจัดกิจกรรมมีค่า 4.31 คะแนน และระหว่างการจัดกิจกรรมตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 มีค่า 6.42, 7.05, 7.42, 7.73, 8.10, 8.26, 8.57 และ 9.31 คะแนน แสดงว่าพฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย ในช่วง 8 สัปดาห์ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านที่ 3 ความร่วมมือ ก่อนจัดกิจกรรมมีค่า 6.42 คะแนน และระหว่างการจัดกิจกรรมตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึง สัปดาห์ที่ 8 มีค่า 8.63, 9.42, 10.00, 10.36, 10.57, 10.68, 10.84 และ 11.21 คะแนน ตามลำดับ แสดงว่าพฤติกรรมทางสังคมด้านความร่วมมือของเด็กปฐมวัยในช่วง 8 สัปดาห์ มีการเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นตามลำดับ

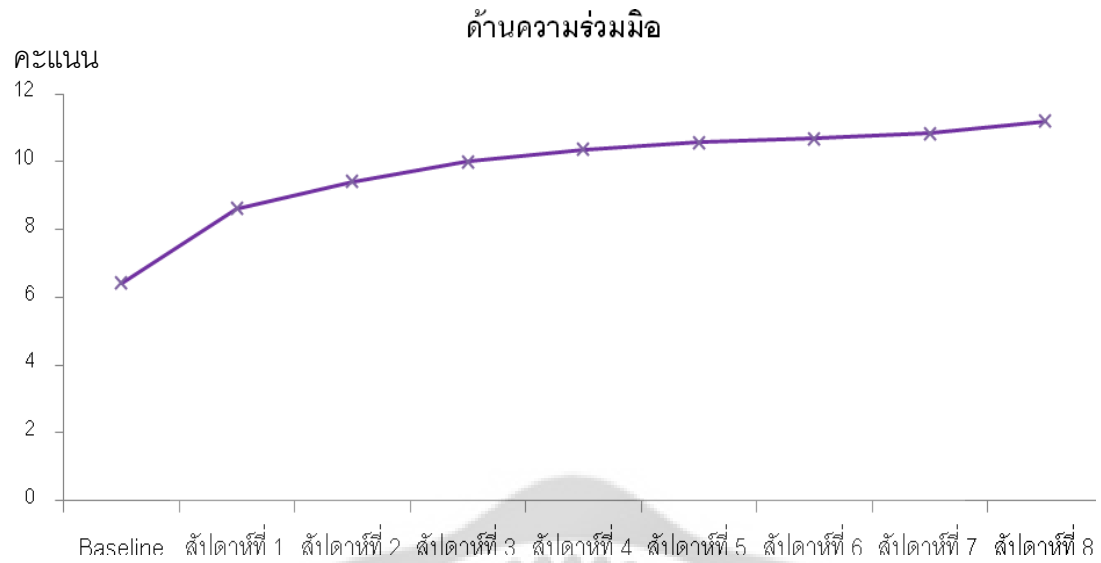
เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางสังคมที่สูงขึ้นตามลำดับของเด็กปฐมวัย หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นตลอด 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยจึงแสดงเป็นกราฟเส้นปรากฏดังภาพประกอบ 4 – 7



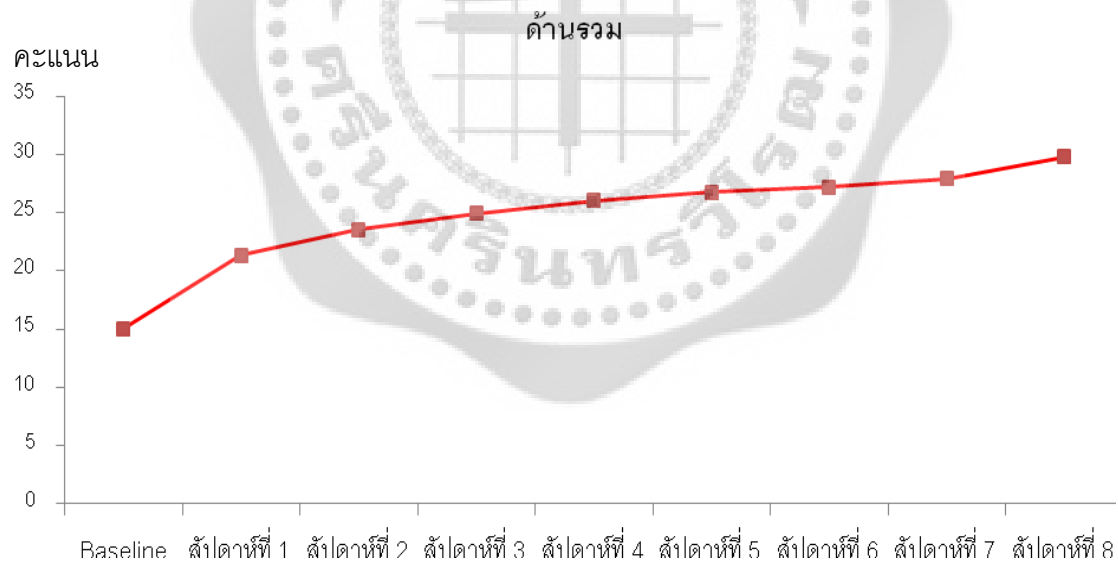
ภาพประกอบ 4 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านการช่วยเหลือก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองรายสัปดาห์



ภาพประกอบ 5 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านการแบ่งปันก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองรายสัปดาห์



ภาพประกอบ 6 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านความร่วมมือ ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองรายสัปดาห์



ภาพประกอบ 7 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยรวมทุกด้านก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองรายสัปดาห์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญและการศึกษาได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นก่อนและหลังการทำกิจกรรม
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแต่ละสัปดาห์ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านสูงขึ้น
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางสังคมแต่ละสัปดาห์แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นเด็กปฐมวัยชาย หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบวรหารวิทยา อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำนวน 19 คน ชาย 11 คน หญิง 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น
2. แบบสังเกตพัฒนาการของพฤติกรรมด้านสังคม

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เป็นเวลา 8 สัปดาห์โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
2. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน (Baseline Data) โดยการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน เป็นระยะเวลา 1 วัน คือ วันพฤหัสบดี โดยใช้เวลา 40 นาที โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกการสังเกตโดยผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย
3. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลอง โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ทั้งแบบกลุ่มและแบบเดี่ยว จัดกิจกรรมในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ 1 วันเด็กสร้างผลงานแบบกลุ่มหรือเดี่ยว 1 ชิ้น ตามจินตนาการโดยเปิดโอกาสให้เด็กคิดและลงมือปฏิบัติอย่างอิสระในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งอาจมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำกัด หรือจัดไว้ที่กองกลาง เพื่อให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน ระหว่างเพื่อนกับครู รู้จักการช่วยเหลือ การแบ่งปันและความร่วมมือ โดยมีครูคอยเป็นผู้กำกับดูแลกระตุ้นให้แรงเสริม เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที ระหว่างเวลา 09.40 – 10.20 น. รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง จำนวน 24 กิจกรรม
4. จัดเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางด้านสังคมขณะทำกิจกรรมสร้างสรรค์ในทุกวันพฤหัสบดี ทุกสัปดาห์ ทำเช่นนี้ จนครบ 8 สัปดาห์ จนสิ้นสุดการทดลอง บันทึกการสังเกต โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. หาสถิติพื้นฐานได้แก่คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านระหว่างก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นโดยใช้ t-test for dependent samples

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นมีพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และความร่วมมือ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. จากการวัดพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นทุกสัปดาห์รวม 8 สัปดาห์ พบว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นอภิปรายเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า พฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นเป็นการจัดกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยเด็กได้ผ่านกระบวนการของการเรียนรู้ สอดคล้องกับทฤษฎีของอับเบิร์ต แบนดูรา (สิริมา ภาณุโณนนตพงษ์, 2550: 65 – 66) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมของบุคคลนั้นมีการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อม การที่เด็กได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ซึ่งจะเป็นการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน ความร่วมมือได้ดี

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นกระตุ้นให้เด็กได้ช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรม การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การเก็บอุปกรณ์ ขณะที่เด็กร่วมกิจกรรมที่ทำอยู่ให้เกิดพฤติกรรมช่วยเหลือ แบ่งปัน ร่วมมือ จากการเสนอวิธีการทำกิจกรรมที่แปลกใหม่ ทำให้เด็กเกิดความคิดจินตนาการที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้น นอกจากนั้นการที่เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและสร้างพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนอันก่อให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมในการทำกิจกรรมและนำไปสู่ความสำเร็จตามที่ได้วางไว้อย่างราบรื่น ซึ่งเด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันระหว่างบุคคลจากการทำงานร่วมกันการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่让孩子ทำงานร่วมกัน เด็กได้ทำงานร่วมกันให้เกิดความคิดที่หลากหลายสร้างสรรค์เป็นผลงานให้เกิดขึ้น สื่อและอุปกรณ์ เป็นส่วนที่ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมในทางที่สร้างสรรค์ สอดคล้องกับ วิรุณ ตั้งเจริญ (2538: 241 - 243) ได้กล่าวถึง ศิลปศึกษาเป็นตัวสร้างเสริมลักษณะนิสัยการเข้าสังคมให้กับเด็กปฐมวัย และ

ทำให้เด็กเกิดลักษณะนิสัยด้านการคิดสร้างสรรค์จินตนาการจากสิ่งต่างๆ ด้วยความสร้างสรรค์ทำให้เด็กเกิดนิสัยรักการทำงานเป็นกลุ่ม และมีพัฒนาการทางสังคมเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัยในการทำกาทดลองนั้น ครูเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์ซึ่งจะใช้ได้ในขณะทำกิจกรรมและเมื่อจะทำกิจกรรมเด็กแต่ละกลุ่มจะต้องไปจัดเตรียมอุปกรณ์ของตนเอง รวมถึงแบ่งปันวัสดุที่ตนมี และมีการพูดคุยชักชวนหรือแนะนำเพื่อน เด็กจะเกิดพฤติกรรมกรช่วยเหลือ การแบ่งปัน และมีความร่วมมือ เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับจิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2534: 55) ลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัย 4 – 6 ปี จะมีการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อนมากขึ้น รู้จักการเป็นผู้ให้และผู้รับที่ดี กระจือหรือรับช่วยเหลือผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เมื่อเด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านการรับรู้ ทางด้านความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้นและมีความรู้สึกพึ่งพากันและกัน จะเห็นได้จากการทำกิจกรรมของเด็กขณะที่ทำกิจกรรมนั้นเด็ก รู้จักการช่วยเหลือเพื่อน การแบ่งปัน และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม เช่นเดียวกับซีเฟลด์ท์ (จิตตินันท์ ศรีทอง.2541:12–13;อ้างอิงจาก Seefeldt.1980:7–11) ได้อธิบายลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัย 5 ปี เด็กวัยนี้มีความเป็นมิตรมากขึ้น มีความกระจือหรือรับที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มเข้ากลุ่มใหญ่ขึ้นจาก 2 คน เป็น 5 คน เริ่มมีเพื่อนที่ถูกใจเป็นพิเศษ ชอบเล่นละครสมมุติ เล่นเลียนแบบ เล่นละครใบ้ การทะเลาะกับเพื่อนลดน้อยลง เพราะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่น เป็นระยะที่เริ่มจะมีความเห็นคล้อยตามผู้อื่นและเริ่มมีความรู้สึกไม่พอใจ ถ้าเพื่อนในกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

ผลการวิจัยเมื่อพิจารณาพฤติกรรมทางสังคม การใช้ศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติ
ท้องถิ่น โดยแยกเป็นรายด้าน 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การช่วยเหลือ พฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือก่อนและขณะจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติที่ระดับ .01 ก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านการช่วยเหลือเพิ่มขึ้นในระดับของคะแนนที่สูงขึ้น ที่เป็นเช่นนั้นเพราะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นทำให้เด็กมีอิสระในการร่วมกิจกรรม รู้จักการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ทำให้ประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ทำอยู่ กิจกรรมที่จัดขึ้นสนับสนุนให้เด็กได้ช่วยเหลือกันขึ้นในกลุ่ม เช่นกิจกรรมปั้นแบ่งโดว์ประกอบใบไม้ ดอกไม้สด เด็กปฐมวัยช่วยกันเก็บใบไม้ดอกไม้สดใส่ตะกร้าและช่วยกันนำใบไม้มาตกแต่ง การโชว์ผลงานฉะนั้นการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมด้านช่วยเหลือผู้อื่นสูงขึ้น

ด้านที่ 2 ด้านการแบ่งปัน พฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปัน ก่อนและขณะจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติที่ระดับ

.01 ก่อนจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แสดงว่าพฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยในช่วง 8 สัปดาห์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านการแบ่งปันเพิ่มขึ้นในระดับของคะแนนที่สูงขึ้น ที่เป็นเช่นนั้นเพราะกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นทำให้เด็กได้ทำงานรวมกลุ่ม โดยสมาชิกของกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมและ แบ่งปันอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมให้กับเพื่อน เช่น ในกิจกรรมโอบายใบไม้สด ดอกไม้สด ไบลาน เด็กจะต้องช่วยกันทำโอบายโดยใช้ใบไม้ ดอกไม้สด และ ไบลาน ที่โดยเด็กๆ จะนำใบไม้ดอกไม้สด และไบลานมาร้อยกับเชือก และมาผูกรวมกันในกลุ่มเป็นโอบาย เด็กแบ่งวัสดุเช่น เชือก กรรไกร ใบไม้ ดอกไม้สด ไบลาน ให้เพื่อนในกลุ่มโดยไม่ใช้คนเดียวซึ่งเด็กๆ ก็สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงได้เป็นอย่างดี

ด้านที่ 3 ด้านการร่วมมือ พฤติกรรมทางสังคมด้านความร่วมมือ ก่อนและขณะจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ก่อนจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรม ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 แสดงว่า พฤติกรรมทางสังคมด้านความร่วมมือของเด็กปฐมวัยในช่วง 8 สัปดาห์ เพิ่มขึ้นเพราะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ส่งเสริมและ กระตุ้นให้เด็กได้ร่วมมือกันในการคิดและวางแผน การทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่ กับเพื่อน ในวัยเดียวกัน

ดังนั้นจากการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังจากจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น เด็กมีพฤติกรรมทางสังคม 3 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน ความร่วมมือ สูงขึ้นโดยแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงกล่าวได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยทั้งโดยรวมและรายด้าน

2. การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นแต่ละสัปดาห์ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นแต่ละสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน พฤติกรรมทางสังคมเมื่อแยกเป็นรายด้าน ในช่วงระยะแรกประมาณสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3 มีแนวโน้มอัตราการเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ซึ่งเป็นช่วงแรกของการร่วมกิจกรรมเด็กปฐมวัย ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และเป็นช่วงที่เด็กกำลังปรับตัว เรียนรู้กับการทำงานร่วมกันกับเพื่อนได้อย่างไรจึงจะทำให้การทำงานราบรื่น ซึ่งระยะนี้เวลาเด็กทำงานศิลปะสร้างสรรค์เด็กปฐมวัยยังไม่รู้จักการแบ่งปัน วัสดุ อุปกรณ์ให้เพื่อนไม่รู้จักการช่วยเหลือกัน ช่วงระยะเวลานี้เด็กจะต้องรู้จักการปรับตัวให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ก่อนเพื่อจะมีพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมเกิดขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการ

ทางสังคมของฮาวิกเฮอร์สท์ (พรณีย์ ชูทัย เจนจิต. 2537: 77 – 78; อ้างอิงจาก Harvighurst. n.d.) ได้เสนอตามขั้นพัฒนาการทางสังคมในเด็กปฐมวัย ในข้อหนึ่งกล่าวว่า เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิด และเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม แต่เมื่อสี่ปีแรกที่ 4 ถึงสี่ปีแรกที่ 8 มีแนวโน้มอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนการเปลี่ยนแปลงนี้จะไม่เกิดขึ้นทันทีทันใดแต่จะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ เสาวนีย์ รื่นสุข (2552: 58) ที่ศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม พบว่าเด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม ในแต่ละช่วงสี่ปีแรกมีพฤติกรรมความร่วมมือโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสี่ปีแรกที่ พบว่า คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สี่ปีแรกที่

ทั้งนี้เนื่องมาจากระยะเวลาที่เด็กผ่านประสบการณ์จากการทำกิจกรรมร่วมกันมาแล้วหลายสี่ปีแรก และมีการพูดคุยถึงปัญหาในชั้นสรุป โดยบทบาทของครูเป็นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นให้เด็กคิดวิธีแก้ปัญหาในการทำกิจกรรมร่วมกัน ครูให้อิสระเด็กทั้งความคิดและการกระทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น เด็กได้เรียนรู้และปรับตัวเรียนรู้การทำงานร่วมกันให้เกิดความสำเร็จ และทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น รู้จักที่จะเสียสละ มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และใช้วัสดุอุปกรณ์เสร็จก็นำไปเก็บให้เรียบร้อย เมื่อเด็กทำไปแล้วเด็กรู้สึกภูมิใจ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน พฤติกรรมที่เด็กทำไปแล้วเกิดความภูมิใจ สร้างความพอใจเป็นที่นิยมชมชอบต่อตนเอง และผู้อื่นซึ่งเป็นพฤติกรรมที่จะนำพาเด็กเข้าสู่สังคม ดังนั้นพฤติกรรมทางสังคมจะต้องอาศัยระยะเวลาในการเรียนรู้ และการฝึกฝนให้โอกาสให้เด็กได้ทำงานร่วมกันอย่างค่อยเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เด็กจะได้แสดงออกอย่างอิสระ จึงเป็นผลก่อให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมที่ชัดเจน

ส่วนเมื่อพิจารณาพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมรายสี่ปีแรกที่แต่ละด้านเพิ่มสูงขึ้น โดยมีแนวโน้มอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ตลอดระยะเวลาจากสี่ปีแรกที่ 1 – 8 การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

1. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในสี่ปีแรกที่แรกเด็กยังไม่คุ้นเคยกับการทำกิจกรรม มีการขัดแย้ง แย่งกันทำกิจกรรมแย่งอุปกรณ์ ไม่แบ่งปันสิ่งของกัน ไม่มีการร่วมกันวางแผนก่อนทำกิจกรรม ครูจึงให้เด็กเสนอข้อตกลงร่วมกันในการทำกิจกรรม ให้แรงเสริม ให้คำชมเชย เมื่อเด็กมีพฤติกรรมทางสังคม และเมื่อเด็กให้ความ

ร่วมมือในการทำกิจกรรม ซึ่งในระยะสัปดาห์ต่อมาก็จะเริ่มแสดงออกพฤติกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้นในทุกด้าน ทั้งด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน ความร่วมมือ

2. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรม โดยบางครั้งมีการออกไปนอกห้องเรียนเพื่อจัดเก็บวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมอย่างมาก สังเกตจากการที่เมื่อครูบอกว่าจะไปเก็บใบไม้ดอกไม้สดนอกห้องเรียน ทำให้เด็กตื่นเต้นทุกครั้งเพราะเด็กจะได้เลือกวัสดุที่ต้องการหรือสนใจด้วยตนเอง

3. การได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเนื่องจากการจัดกิจกรรม สร้่างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นในบางกิจกรรม ผู้วิจัยได้ให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นมาใช้ในการทำกิจกรรม โดยให้เด็กจัดหาจากบ้านของตนเอง จึงได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี ในการช่วยเด็กจัดหาวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นบริเวณบ้านของตนเองมาทำกิจกรรม จากการทำกิจกรรมครั้งนี้จึงได้รับความสนใจจากผู้ปกครองเป็นอย่างมาก

4. การที่ผู้ศึกษาวิจัย เป็นครูประจำชั้นโดยตรง ทำให้เด็กมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดี เด็กจึงมีการปรับตัวเล็กน้อยเกี่ยวกับการทำกิจกรรม ทำให้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้นตั้งแต่สัปดาห์ที่แรกๆ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นควรมีการยืดหยุ่นระยะเวลาและให้เวลาในการปรับตัวของเด็กที่ต้องทำงานร่วมกัน ไม่ควรมีการบังคับให้ทำตามแบบ ควรให้เด็กมีอิสระในการคิด ตัดสินใจเลือกอุปกรณ์ด้วยวิธีการที่เด็กคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาเอง ไม่ควรเน้นที่ผลงานเพียงอย่างเดียว บางครั้งผลงานก็ไม่จำเป็นต้องสะอาดและสวยงามเสมอไป

2. เมล็ดพืชที่ใช้ในการจัดกิจกรรมอาจใช้เป็นเมล็ดพืชที่ไม่สามารถนำไปรับประทานได้ เช่น เมล็ดแตงโม เมล็ดฟักทอง ฯลฯ เพื่อเป็นการใช้วัสดุธรรมชาติอย่างคุ้มค่า และใช้วัสดุธรรมชาติตรงตามวัตถุประสงค์

3. ในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมในชั้นการวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็กได้คิดวางแผนและควรใช้เทคนิคการพูดที่กระตุ้นให้เกิดการวางแผนร่วมกัน ส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือ การแบ่งปัน และความร่วมมือ พฤติกรรมการแสดงออกของครูมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการแบบอย่างที่ดี ครูควรใช้คำพูดที่สุภาพนุ่มนวล เป็นกัลยาณมิตรกับเด็ก ให้ความรัก กำลังใจ ชมเชย เมื่อเด็กแสดง

พฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมทั้งด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และความร่วมมือ เด็กจะได้มีความรู้สึกอบอุ่น และมีความสุขในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

4. ควรมีการสังเกตเด็กตลอดช่วงระยะเวลาในการทดลอง เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมออกมาจะได้ทำการบันทึกได้ทันที และควรเปิดโอกาสให้เด็กมีการสลับเปลี่ยนกลุ่มได้ทุกสัปดาห์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรใช้วัสดุธรรมชาติท้องถิ่นกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเกมการศึกษา ฯลฯ เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์กับกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

2. ควรมีการศึกษการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นกับพฤติกรรมด้านอื่นๆ เช่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ คุณธรรม และจริยธรรมของเด็กระดับปฐมวัย

3. ควรมีการศึกษการจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมนอกเหนือจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นต้น





บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมวิชาการ. (2539). *แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ. (2547). *ผลการจัดกิจกรรมเล่นนันทนาการประกอบละครสร้างสรรค์ต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา สิงห์รงค์. (2551). *ผลของการจัดกิจกรรมประกอบอากาศแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). *การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน 3 – 5 ปี*. กรุงเทพฯ: โชติสุขการพิมพ์.
- (2546). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรสโปรดักส์.
- (2547). *คู่มือเลี้ยงลูกวัยอนุบาลให้เก่งฉลาดเป็นคนดีมีคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สนุกอ่าน.
- ขจิตพรพรรณ ทองคำ. (2536). *การเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผลต่อการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและความสามารถทางภาษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จตุพร แสงหาญ. (2549). *ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรา ชนะกุล. (2539). *ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิณณภัศ ศรีทอง. (2541). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์มุมบทบาทแบบเต็มรูปแบบ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ชไมมน ศรีสุรภักดิ์. (2540). *การศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และแบบปกติ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยณรงค์ เจริญพาณิชกุล. (2531). *แบบการพัฒนาเด็กด้วยศิลปะ*. กรุงเทพฯ: ณ วิทยาลัยครู.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2540). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ณัฐฐาพร พงษ์สิงห์. (2539). *พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่น บล็อกเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผน*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทีศนา เขมมณี และคนอื่นๆ. (2522). *กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติเล่ม 1*. กรุงเทพฯ: นูรพา การพิมพ์.
- ทีศนา เขมมณี. (2536). *หลักการและรูปแบบพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิธีชีวิตไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ทีติลดา พิไลกุล. (2551). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศน์ัย อุดมพันธ์. (2541). *การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ ทักษะทางพื้นฐานละครสร้างสรรค์*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2526). *การสอบแบบอิงเกณฑ์ แนวคิดและวิธีการ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชา พื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. (2541). *แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็ก ปฐมวัย ที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประมวล ดิกคินสัน. (2527). *จิตวิทยาคลินิกสมองมนุษย์ (พรสวรรค์) เล่ม 3*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนา พาณิชย์.
- ประพิมพ์พัทธ์ พละพงศ์. (2550). *ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยในการทำกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ด้วยกระดาษเส้น*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ประสิทธิ์รักษ์ เจริญผล. (2547). *ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่อเติมลายเส้น*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปริยานุช จุลพรหม. (2547). *การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปัทมา ศุภกานี. (2545). *การศึกษาพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี สอนแก้ว. (2536). *เอกสารประกอบการสอน จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. ดวงกมล.
- พรอณี ชูทัย เจนจิต. (2528). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์การพิมพ์.
- (2537). *การสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2540). *โครงสร้างและการพัฒนาหลักสูตรก่อนประถมศึกษา*. ใน *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 1(2): 11 – 19.
- พิจิตรา เกษประดิษฐ์. (2552). *ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยขนมอบ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2545). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2533). *สามมิติ : ทักษะทางศิลปะศึกษา*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู.
- (2533). *การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 5 – 6 ขวบ 3 มิติ ทักษะทางศิลปะและศิลปะศึกษา*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- (2536). *สมองถูกพัฒนาด้วยศิลปะ*. กรุงเทพฯ: แพลนพับลิชชิง
- ภรณ์ี คุรุรัตน์. (2535). *การเล่นของเด็ก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2543). การเรียนการสอนและประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพและศิลปะวิจารณ์.
กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.

กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.

----- (2545). กระบวนการเรียนการสอนศิลปะในระดับประถมศึกษาสำหรับครูยุคใหม่. กรุงเทพฯ:

ไทยวัฒนาพานิช.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2528). กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอพี กราฟฟิกส์ดีไซน์.

----- (2542). กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาระบบการพิมพ์.

ราศี ทองสวัสดิ์. (2523). การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน. ใน เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัชดาภรณ์ อินทะนิน. (2544). การศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของ

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะ

แนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ลักคณา เสนอฤทธิ. (2551). ผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก

ปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ล้วน สายยศ; และอังคณา สายศ.(2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เลิศ อานันทนะ. (2535). เทคนิคการสอนศิลปะเด็ก. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรภรณ์ นาคะศิริ. (2546). การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

โดยใช้ทรายสี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2537). การศึกษาเด็ก. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

วีระพงษ์ บุญประจักษ์. (2545). การจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทยที่มีผลต่อพฤติกรรมทาง

สังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วรภรณ์ ปานทอง. (2548). ผลของการเล่นนิทานประกอบการเล่นบทบาทสมมุติที่มีต่อพฤติกรรมทาง

สังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2532). ศิลปกรรม. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์.

- (2535). “การแสดงผลออกในกิจกรรมศิลปะระดับปฐมวัย” ในเอกสารชุดวิชาการสร้างเสริม
ลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัยศึกษา หน่วยที่12. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศิริรัตน์ ชูชีพ. (2544). พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรม
การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2528). การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย.
กรุงเทพฯ: ศรีเดชา.
- สายชน วงสาน. (2547). ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม
ของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาทางพฤติกรรม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริพรรณ ต้นศิริรัตน์ไพศาล. (2545). ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สิริมา ภาณุโณนนตพงษ์. (2538). แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา
(หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์ดวงกมล.
- (2545). การวัดและประเมินผลแนวใหม่ เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการ
สอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2547). การวัดและประเมินผลแนวใหม่. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2550). เอกสารประกอบการเรียนวิชา ECED 201 การศึกษาปฐมวัย Early Childhood
Education. กรุงเทพฯ: หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.(2531).แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กเล่ม 1.
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สุทธิพรรณ ชีรพงศ์. (2537). การศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยทำกิจกรรมการศิลปะ
สร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครุมีส่วนร่วมและแบบครุไม่มีส่วนร่วม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช,มหาวิทยาลัย. (2524). สื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- (2536). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรสอนเด็กปฐมวัยศึกษา. หน่วยที่ 6 - 10. พิมพ์
ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ต.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช,มหาวิทยาลัย. (2544ข). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรสอนปฐมวัยศึกษา.
หน่วยที่ 1 - 8. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

- สุนันทา พรหมบุญ. (2544, เมษายน). การปฏิรูปการศึกษาปฐมวัย. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 5(1): 10.
- เสาวนีย์ รื่นสุข. (2552). พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อริสา โสคำภา. (2551). พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารี เกษมวิติ. (2533). ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม และกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบรักทะนุถนอม. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไธมาส บุญครอง. (2535). เราจะสอนวิชาศิลปะศึกษาให้เด็กมีสุนทรียภาพตามแนวปรัชญาใด ศิลปะศึกษา – ศึกษาศิลปะ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bloom, B. (1964). *Stability and change in human characteristics*. New York: Wiley.Hurlock.
- Erikson, E.H. (1975). *Childhood and Society*. New York: Morton.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rded. New York : McGraw – Hill. Book Co.Inc.
- Halow, G. (1932). *Play Behavior and the Choice of Play Materials of Pre – School Children*. Chicago: Press.
- Kelley, Ramona M.; & Daniel. (1986, July). Effects of An Administrative Plan for Excellance in Creative Arts Experience on the Development of creativity in first Graders. *Dissertation Abstracts International*. 44(01): 32-A.
- Mary, J. (1981, May). Peer Interaction Competencies of Preschoolers Rates High of Low is Sociometric Status. *Dissertation Abstracts International*. 2 (5): 463.
- Stampf, Ray V. (1964, June). Relationship of Measures of Creativity General Intelligence and Memory. *Dissertation Abstract International*. 5258 – A.
- Williams. Frank E. (1971, December). Teaching for Creativity. *Instructor*. 8: 42 – 44.
- Wood, Helen Louise. (1977, February). The Relationship Between Sociometric Status and Social Competence in Kindergarten Children. *Dissertation Abstracts International*. 37.



- 
- ภาคผนวก ก
- คู่มือการใช้ แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

คำชี้แจง

1. การสังเกตและการบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมด้านสังคมมี 3 ด้าน ได้แก่ด้านการช่วยเหลือ 5 ข้อ ด้านการแบ่งปัน 5 ข้อ ด้านการร่วมมือ 6 ข้อ รวมจำนวน 16 ข้อ
2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นการบันทึกทั้งในรูปของความถี่(จำนวนครั้ง) และระดับคุณภาพของพฤติกรรมจัดเป็น 3 ระดับ คือ 2,1,0
3. เวลาที่ใช้ในการสังเกต สังเกตในช่วงเวลาจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นเวลาจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี โดยทำการสังเกตและบันทึกทุกวันพฤหัสบดี ในชั้นดำเนินการกิจกรรมช่วงเวลา 9.40 – 10.20 นาฬิกา รวมเวลา 40 นาที

ข้อปฏิบัติในการสังเกต

1. เขียนชื่อผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต (เด็ก) วัน เดือน ปี ที่ทำการสังเกต
2. ผู้ช่วยผู้สังเกต รวมจำนวน 2 คน ทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคม
3. การสังเกตให้ผู้สังเกตทั้ง 2 คน คือ ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพร้อมกัน ในช่วงเวลาเดียวกันผู้สังเกตจะสังเกตเด็กทีละคน ในช่วงเวลาการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

การบันทึกแบบสังเกต

เมื่อสังเกตพฤติกรรมด้านสังคมตรงกับข้อใด และช่องระดับคะแนนพฤติกรรมทางสังคมตรงกับข้อใด ให้ทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องนั้น ถ้าเกิดพฤติกรรมด้านสังคมและช่องระดับคะแนนพฤติกรรมทางสังคมซ้ำช่องเดิมให้ทำเครื่องหมาย (/) เพิ่มลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่เกิดพฤติกรรมซ้ำ โดยทำการบันทึกดังนี้

- | | | |
|----------------|---|---|
| ช่องระดับคะแนน | 2 | บันทึกเมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมทางสังคมด้วยตนเอง |
| ช่องระดับคะแนน | 1 | บันทึกเมื่อแสดงพฤติกรรมทางสังคมโดยเพื่อนหรือครูขอร้องให้ร่วมมือ |
| ช่องระดับคะแนน | 0 | บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมทางสังคมหรือปฏิเสธที่จะทำ |

การเตรียมการในการสังเกต

1. ผู้สังเกตต้องศึกษาคู่มือในการสังเกตให้เข้าใจกระบวนการในการสังเกตทั้งหมดเพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบสังเกต
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมไว้ให้เรียบร้อยล่วงหน้า

3. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสังเกต ได้แก่ คู่มือการใช้แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมไว้ให้เรียบร้อย

4. ผู้สังเกตควรสร้างความคุ้นเคยกับผู้ถูกสังเกตก่อนที่จะทำการสังเกต และพยายามจำชื่อของผู้ถูกสังเกตทุกคน

5. ก่อนเริ่มทำการสังเกต ควรให้ผู้สังเกตได้ทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อน เช่น ดื่มน้ำ และเข้าห้องน้ำ

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
1. การช่วยเหลือ		
1.1 เด็กช่วยเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรม	2	เด็กช่วยเพื่อนและครูเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม โดยที่เพื่อนและครูไม่ต้องบอก
	1	เด็กช่วยครูเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมโดยที่เพื่อนและครูลังเอียง
	0	เด็กไม่ช่วยเตรียมวัสดุอุปกรณ์
1.2 เด็กพูดแนะนำวิธีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน	2	เด็กพูดแนะนำวิธีการลงมือทำกิจกรรมให้แก่เพื่อน เพื่อช่วยให้เพื่อนทำกิจกรรมได้สำเร็จโดยที่เพื่อนไม่ต้องร้องขอ
	1	เด็กพูดแนะนำวิธีการทำกิจกรรมให้แก่เพื่อนเพื่อช่วยให้เพื่อนทำกิจกรรมได้สำเร็จโดยเพื่อนหรือครูลังเอียง
	0	เด็กปฏิเสธการพูดแนะนำวิธีการทำกิจกรรมให้แก่เพื่อน
1.3 เด็กให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์	2	เด็กให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์ที่ตนครอบครองได้ด้วยตนเองทันทีเมื่อมีโอกาส
	1	เด็กให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์ที่ตนครอบครองโดยมีเพื่อนหรือครูลังเอียงให้กระทำ
	0	เด็กปฏิเสธที่จะให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์ที่ตนครอบครอง
1.4 เด็กช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนร้องขอ	2	เด็กช่วยเหลือเมื่อเพื่อนร้องขอความช่วยเหลือก็เต็มใจช่วยด้วยความเต็มใจ
	1	เด็กช่วยเหลือเมื่อเพื่อนร้องขอความช่วยเหลือก็ช่วยโดยที่เพื่อนและครูลังเอียง
	0	เด็กปฏิเสธเมื่อเพื่อนร้องขอความช่วยเหลือก็ไม่สนใจ

1.5 เด็กช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้	2 1 0	เด็กช่วยเพื่อนเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ทันทีเมื่อใช้เสร็จ เด็กช่วยเพื่อนเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เมื่อเพื่อนหรือครูร้องขอ เด็กปฏิเสธหรือไม่สนใจที่จะลงมือเก็บวัสดุอุปกรณ์
<p>2. การแบ่งปัน</p> <p>2.1 เด็กพูดชักชวนให้เพื่อนร่วมใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน</p> <p>2.2 เด็กหยิบหรือส่งอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ</p> <p>2.3 เด็กชักชวนเพื่อนมาทำกิจกรรมร่วมกัน</p> <p>2.4 เด็กให้เพื่อนใช้วัสดุ/ทำกิจกรรมก่อนตนเอง</p> <p>2.5 เด็กแบ่งของให้เพื่อน</p>	2 1 0 2 1 0 2 1 0 2 1 0	<p>เด็กพูดชักชวนให้เพื่อนมาใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันในการทำกิจกรรมโดยที่เพื่อนไม่ต้องร้องขอ</p> <p>เด็กพูดชักชวนให้เพื่อนมาใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันในการทำกิจกรรมเมื่อเพื่อนร้องขอหรือเมื่อเพื่อนบอกครู</p> <p>เด็กไม่พูดหรือปฏิเสธไม่ให้เพื่อนมาใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน</p> <p>เด็กเห็นว่าเพื่อนไม่มีวัสดุอุปกรณ์ จึงหยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนโดยไม่ต้องร้องขอ</p> <p>เด็กหยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนร้องขอ</p> <p>เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจจะทำพฤติกรรม</p> <p>เด็กพูดชักชวนเพื่อนให้มาทำกิจกรรมร่วมกันได้ด้วยตนเองทันทีเมื่อมีโอกาส</p> <p>เด็กพูดชักชวนเพื่อนให้มาทำกิจกรรมร่วมกันโดยมีเพื่อนหรือครูขอร้องให้กระทำ</p> <p>เด็กไม่แสดงออกหรือปฏิเสธที่จะพูดชักชวนเพื่อนให้มาทำกิจกรรมร่วมกัน</p> <p>เด็กยอมให้เพื่อนทำกิจกรรมก่อนโดยไม่ต้องรอให้เพื่อนบอก</p> <p>เด็กยอมให้เพื่อนทำกิจกรรมก่อนโดยเพื่อนขอร้องเมื่อเด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจจะทำพฤติกรรมนี้</p> <p>เด็กแบ่งของให้เพื่อนโดยให้เพื่อนหยิบเอง</p> <p>เด็กแบ่งของให้เพื่อนโดยที่เพื่อนร้องขอ</p> <p>เด็กไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้</p>

3. การร่วมมือ		
3.1 เด็กนั่งทำกิจกรรมเป็นกลุ่มตามที่กำหนด	2	เด็กนั่งทำกิจกรรมเป็นกลุ่มตามที่กำหนดได้ด้วยตนเอง
	1	เด็กนั่งทำกิจกรรมเป็นกลุ่มตามที่กำหนดโดยเพื่อนหรือครูบอก
	0	เด็กไม่นั่งทำกิจกรรมเป็นกลุ่มตามที่กำหนดไว้
3.2 เด็กปรึกษาเพื่อนในกลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	2	เด็กพูดปรึกษาเพื่อนในกลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายโดยครูหรือเพื่อนไม่ต้องร้องขอ
	1	เด็กพูดปรึกษาเพื่อนในกลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายโดยครูหรือเพื่อนชักชวนหรือร้องขอให้ทำ
	0	เด็กไม่พูดปรึกษาเพื่อนในกลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย
3.3 เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	2	เด็กร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มหรือทำหน้าที่ตามที่กลุ่มมอบหมายให้ทำอย่างเต็มใจโดยไม่ต้องขอร้อง
	1	เด็กร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มหรือทำหน้าที่ตามที่กลุ่มมอบหมายโดยต้องขอร้อง
	0	เด็กไม่ร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มหรือทำหน้าที่ตามที่กลุ่มมอบหมายให้
3.4 เด็กแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	2	เด็กพูดแสดงความคิดเห็นในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกัน
	1	เด็กพูดแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนโดยครูหรือเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กไม่พูดแสดงความคิดเห็นใดๆในการทำกิจกรรม
3.5 เด็กยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน	2	เด็กยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนขณะทำกิจกรรมร่วมกัน
	1	เด็กยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนเมื่อเห็นว่าเพื่อนคนอื่นยอมรับ
	0	เด็กไม่ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน
3.6 เด็กทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนจนสำเร็จ	2	เด็กทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจและผลงานสำเร็จภายในเวลาที่กำหนด
	1	เด็กทำกิจกรรมอย่างไม่เต็มใจและผลงานสำเร็จภายในเวลาที่กำหนด
	0	เด็กไม่ช่วยทำกิจกรรมให้สำเร็จ

แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้สังเกต นามสกุล เป็นผู้สังเกตคนที่.....

ชื่อนักเรียน นามสกุล ชั้นอนุบาล 2 / 2

วันที่ เดือน พ.ศ. 2554

พฤติกรรมทางสังคม	2 มาก	1 ปานกลาง	0 น้อย	หมายเหตุ
1. การช่วยเหลือ				
1.1 เด็กช่วยเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆในการทำกิจกรรม				
1.2 เด็กพูดแนะนำวิธีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน				
1.3 เด็กหยิบหรือส่งอุปกรณ์ให้เพื่อน				
1.4 เด็กช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือ				
1.5 เด็กช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้				
2. การแบ่งปัน				
2.1 เด็กพูดชักชวนให้เพื่อนร่วมใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน				
2.2 เด็กให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์				
2.3 เด็กชักชวนเพื่อนมาทำกิจกรรมร่วมกัน				
2.4 เด็กให้เพื่อนใช้วัสดุ/ทำกิจกรรมก่อนตนเอง				
2.5 เด็กแบ่งของให้เพื่อน				
3. การร่วมมือ				
3.1 เด็กนั่งทำกิจกรรมเป็นกลุ่มตามที่กำหนด				
3.2 เด็กปรึกษาเพื่อนในกลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย				
3.3 เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน				
3.4 เด็กแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน				
3.5 เด็กยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน				
3.6 เด็กทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนจนสำเร็จ				

บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม

.....

.....

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น
- แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย



คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมได้หลายวิธี วิธีหนึ่งที่สามารถจัดให้เด็กได้ คือ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นนี้เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และรู้จักการทำงานร่วมกันทั้งกลุ่ม และเดี่ยว ด้วยกิจกรรมที่ใช้วัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่หลากหลาย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของกรวิจัยนี้ เช่น โบราณสร้างสรรค์ การพิมพ์ภาพด้วยใบไม้ สานโบราณ การร้อยดอกไม้ การสร้างภาพจากดอกไม้ใบไม้แห้ง ฯลฯ หมุนเวียนเปลี่ยนกันไปในแต่ละวัน เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด และรู้จักการวางแผนอันนำไปสู่เป้าหมายของกลุ่มหรือของตนเอง ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการร่วมมือ ทั้งนี้ครูมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กในการสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางสังคม

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการร่วมมือ

เนื้อหา

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ที่มีผลต่อการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และความร่วมมือ

หลักการจัดกิจกรรม

1. จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น วันละ 1 กิจกรรม
2. ให้เด็กมีอิสระในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยมีบรรยากาศผ่อนคลายเป็นอิสระ ทำกิจกรรมด้วยความเพลิดเพลิน มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อนระหว่างกลุ่มและครู
3. กิจกรรมนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน โดยจัดในวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 40 นาที ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 - สัปดาห์ที่ 1 สร้างความคุ้นเคยกับเด็ก ๆ
 - สัปดาห์ที่ 2 ดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านพฤติกรรมทางสังคมในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ สังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยรวม 2 คน

สัปดาห์ที่ 3-10 ดำเนินกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ของช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ สังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยทุกวันพฤหัสบดี โดยผู้วิจัย

บทบาทและหน้าที่ของเด็ก

1. ร่วมมือกันในการวางแผนและแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนภายในกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
2. ลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามที่ได้วางแผนไว้อย่างอิสระ โดยการช่วยเหลือกันในการทำงาน แบ่งปันอุปกรณ์กับเพื่อน และร่วมมือกันทำงานจนสำเร็จ
3. เด็กแต่ละกลุ่ม หรือแต่ละคนออกมานำเสนอผลงานหลังจากทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของครู

1. อธิบายข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น
 - เด็กสามารถปรึกษากันได้ในขณะทำผลงาน
 - เด็กทุกคนทำงานให้ชิ้นงานสำเร็จในเวลาที่กำหนด
2. กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด ส่วนเด็กที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนเวลาก็ให้เล่นตามมุมอิสระ และ
3. ให้แรงเสริมทางบวกขณะที่เด็กทำงาน และใช้คำถามหรือคำพูดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมในด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการร่วมมือในชั้นสรุปเพื่อให้เด็กทบทวนถึงเรื่องที่ได้ทำและผลที่ได้จากการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
4. ดูแลความปลอดภัยของเด็กในขณะปฏิบัติกิจกรรม

ตารางการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นระยะเวลา 8 สัปดาห์ 3 วัน ดังนี้

สัปดาห์ที่	วัน	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์วัสดุธรรมชาติท้องถิ่น	วัสดุธรรมชาติท้องถิ่น
1	อ พ พฤ	สร้างสรรค์ภาพจากใบลีลาวดี ใบลานสร้างสรรค์ ปั้นแป้งโดว์(ดินเหนียว)ประกอบใบไม้ดอกไม้สด และใบลาน	ใบลีลาวดี ใบลาน ใบไม้ดอกไม้สด ใบลาน ดินเหนียว

2	อ พ พญ	พิมพ์ภาพดอกไม้สด เมล็ดข้าวโพดสร้างภาพ ใบลานย้อมสีสร้างภาพ	ดอกไม้สด เมล็ดข้าวโพด ใบลาน
3	อ พ พญ	โมบายใบลาน สีสันธรรมชาติของท้องถิ่น มาลัยดอกไม้สดของท้องถิ่น	ใบลาน ใบไม้ดอกไม้สดสีต่างๆ ดอกไม้สด
4	อ พ พญ	พู่กันใบตอง ใบลานต่อเป็นภาพ ธรรมชาติท้องถิ่นสร้างสรรค์	ใบตอง ใบลานย้อมสี ใบไม้ ดอกไม้ ก้อนหิน ฯลฯ
5	อ พ พญ	โมบายใบไม้แห้ง เมล็ดข้าวเปลือกกาย พิมพ์ภาพผสมผสาน(ใบลานใบไม้สด ดอกไม้สด)	ใบไม้แห้ง เมล็ดข้าว ใบลาน ใบลาน ใบไม้สด ดอกไม้สด
6	อ พ พญ	ใบลานแปลงร่าง ร้อยใบ ร้อยดอก ใบลาน ใบไม้แห้งสร้างภาพ	ใบลาน ใบไม้สด ดอกไม้สด ใบลาน ใบไม้สด ดอกไม้สด
7	อ พ พญ	โมบายกิ่งไม้แห้ง ปั้นแป้งประกอบเมล็ดพืช สานใบลาน	กิ่งไม้แห้ง เมล็ดทานตะวัน, แดงโม, ถั่ว เขียว, ถั่วดำ ใบลาน
8	อ พ พญ	โมบายผสมผสาน ใบไม้ดอกไม้สดลัดสี ใบกระพ้อสร้างภาพ	ใบไม้ ดอกไม้แห้ง สด ใบลาน ใบไม้ ดอกไม้แห้ง สด ใบกระพ้อ

หมายเหตุ

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ และรู้จักการทำงานร่วมกันด้วยกิจกรรมที่ใช้วัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และอยู่ใกล้ตัวสามารถหาได้ง่าย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของการวิจัยนี้ เช่น ใบลานสร้างสรรค์ การพิมพ์ภาพด้วยใบไม้ สานใบลาน การร้อยดอกไม้ การสร้างภาพจากดอกไม้ใบไม้แห้ง และใบลาน ฯลฯ จัดวันละ 1 กิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและรู้จักการวางแผนอันนำไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม หรือของตนเอง

ตามที่ได้ตกลงกันไว้ ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือทั้งนี้ ครูมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กในการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เหมาะสมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือ

สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้

1. สีน้ำ พู่กัน กระดาษขาว 100 ปอนด์ กระดาษ A4 จานผสมสี เชือก เข็ม
2. แบ่งสาธิต แบ่งขนมปัง แผ่นรองปั้น
3. วัสดุธรรมชาติท้องถิ่น เช่น ไบลาณ ดอกสีลาวดี เมล็ดข้าวโพด เมล็ดข้าว ใบกระท้อน ใบมะม่วง ใบสีลาวดี ฯลฯ
4. เชือก เข็ม
5. กาว กรรไกร
6. ขวดพ่นสี
7. วัสดุอื่น ๆ ได้แก่ ผ้ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ ผ้าปูโต๊ะ ภาชนะใส่สี

หมายเหตุ

สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ควรมีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการเด็ก และสอดคล้องกับการหยิบใช้งาน และมีความปลอดภัยต่อเด็กทุกคน โดยสามารถสังเกตอาการแพ้ของเด็กบางคนที่อาจแพ้สารเคมีบางตัวของอุปกรณ์ได้

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ครั้งที่ 1

สัปดาห์ที่ 1 วันอังคาร

ชื่อกิจกรรม สร้างสรรค์ภาพด้วยใบลีลาวดี

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ในด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือ

เนื้อหา

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ที่เน้นพฤติกรรมความช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือโดยที่เด็กแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มช่วยเหลือกันร่วมมือกันวางแผน รวมถึงแบ่งปันสิ่งของตน และทำงานร่วมกันในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองหรือของกลุ่ม

ขั้นการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “เพลงชวนเพื่อน” พร้อมทำท่าประกอบ แล้วสนทนาซักถามเกี่ยวกับเนื้อเพลง เช่น

- ถ้าเห็นเพื่อนนั่งอยู่คนเดียวเด็ก ๆ มีวิธีการอย่างไรที่จะชวนเพื่อนมาเล่นด้วย
- ถ้ามีเพื่อนมาขอเล่นด้วยเด็ก ๆ จะทำอย่างไร

ขั้นดำเนินการ

1. แนะนำการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นในวันนี้คือ ใบลีลาวดี สร้างภาพ โดยเด็กร่วมกันสร้างผลงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน โดยแต่ละกลุ่มจะต้องสร้างสรรค์ผลงานออกมากลุ่มละ 1 ชิ้น โดยเด็กใช้ใบลีลาวดีมาสร้างสรรค์ผลงานจากสีน้ำตามจินตนาการทั้งพิมพ์ภาพ สดสี ทรายสี ฯลฯ โดยธรรมชาติใบลีลาวดีจะเป็นใบที่มียาง แต่ใบลีลาวดีที่นำมาใช้นั้นจะเป็นใบสีเหลืองที่ร่วงต้นโดยเด็กมีส่วนร่วมในการเก็บ แล้วนำมาแช่น้ำทำความสะอาด จึงนำมาใช้

2. อธิบายข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น โดย

2.1 ร่วมกันวางแผน แบ่งหน้าที่ และแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำร่วมกัน

2.2 ให้เด็กปรึกษากันได้ในชั้นของการทำงาน

3. ให้เด็กนั่งตามกลุ่มกิจกรรม กลุ่มละ 4 คน เพื่อร่วมกันทำการวางแผนในการทำกิจกรรม

4. เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้วางแผนไว้ และตามความสนใจของสมาชิกในกลุ่ม ขณะที่เด็กทำกิจกรรมครูมีบทบาท กระตุ้นให้เด็กสนใจในกิจกรรม และให้แรงเสริมทางบวกขณะที่เด็กทำงาน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการร่วมมือ

5. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ให้แต่ละกลุ่มเก็บอุปกรณ์เข้าที่ และทำความสะอาดโต๊ะกิจกรรมให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กแต่ละกลุ่มได้ออกมานำเสนอผลงานของกลุ่ม โดยครูกระตุ้นด้วยการใช้คำถาม

2. สนทนาและซักถามถึงการทำงานว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง มีปัญหาอะไรบ้าง ช่วยกันแก้ไข ปัญหาอย่างไร แบ่งปันอย่างไร ผลงานที่ทำสำเร็จได้เพราะอะไร การร่วมมือกันทำงานมีผลดีกับเด็กๆ อย่างไร

3. เด็กและครูร่วมกันสรุป ทบทวน ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการช่วยกันทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มด้วยสื่อวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

สื่อ/อุปกรณ์

1. เพลง “ชวนเพื่อน”
2. กระดาษ 80 ปอนด์
3. สีน้ำ
4. ใบลีลาวดี

การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ในขั้นดำเนินกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

ข้อสังเกตหลังการจัดกิจกรรม

ดอกและใบลีลาวดีที่เด็กเก็บมาทำกิจกรรมนั้นเป็นดอกและใบที่ร่วงหล่น เมื่อเด็กใช้ทำกิจกรรมไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก

ภาคผนวก

เพลง ชวนเพื่อน

เพื่อนเอ๋ยจะบอกให้	เพื่อนทำไมมานั่งคนเดียว
ผู้ใดเค้าไม่แลเหลียว(ซ้ำ)	มานั่งคนเดียวหรือจะเพลินใจ
มาเถิดเพื่อนเอ๋ย มาเถิดเพื่อนจ๋า	มาเล่นซอันทากันเร็ว เร็ว ไว

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ครั้งที่ 2

สัปดาห์ที่ 1 วันพุธ

ชื่อกิจกรรม ไบลานสร้างสรรค์

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ในด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือ

เนื้อหา

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ที่เน้นพฤติกรรมความช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือโดยที่เด็กแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มช่วยเหลือกันร่วมมือกันวางแผน รวมถึงแบ่งปันสิ่งของตน และทำงานร่วมกันในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองหรือของกลุ่ม

ขั้นการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กสังเกต สัมผัส ไบลาน แล้วจึงสนทนาซักถาม

- เด็ก ๆ รู้จักไบลานหรือไม่ อยู่ที่ไหน แล้วสามารถเอามาทำอะไรได้บ้าง

- ถ้าเด็ก ๆ ทำตะกร้าใบใหญ่จากไบลาน 1 ใบจะทำได้หรือไม่ แล้วทำอย่างไรเด็ก ๆ จึงจะทำ

ตะกร้าเสร็จ

ขั้นดำเนินการ

1. แนะนำการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นในวันนี้คือ ไบลานสร้างสรรค์ โดยเด็กร่วมกันสร้างผลงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน โดยแต่ละกลุ่มจะต้องสร้างสรรค์ผลงานออกมากลุ่มละ 1 ชิ้น โดยเด็กนำไบลาน มาตัดแล้วปะสร้างภาพร่วมกันตามจินตนาการ

2. อธิบายข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น โดย

2.1 ร่วมกันวางแผน แบ่งหน้าที่ และแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำร่วมกัน

2.2 ให้เด็กปรึกษากันได้ในขั้นของการทำงาน

3. ให้เด็กนั่งตามกลุ่มกิจกรรม กลุ่มละ 4 คน เพื่อร่วมกันทำการวางแผนในการทำกิจกรรม

4. เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้วางแผนไว้ และตามความสนใจของสมาชิกในกลุ่ม ขณะที่เด็กทำกิจกรรมครูมีบทบาท กระตุ้นให้เด็กสนใจในกิจกรรม และให้แรงเสริมทางบวกขณะที่เด็กทำงาน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการร่วมมือ

5. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ให้แต่ละกลุ่มเก็บอุปกรณ์เข้าที่ และทำความสะอาดโต๊ะกิจกรรมให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กแต่ละกลุ่มได้ออกมานำเสนอผลงานของกลุ่ม โดยครูกระตุ้นด้วยการใช้คำถาม
2. สนทนาและซักถามถึงการทำงานว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง มีปัญหาอะไรบ้าง ช่วยกันแก้ไข ปัญหาอย่างไร แบ่งปันอย่างไร ผลงานที่ทำสำเร็จได้เพราะอะไร การร่วมมือกันทำงานมีผลดีกับเด็กๆ อย่างไร
3. เด็กและครูร่วมกันสรุป ทบทวน ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการช่วยกันทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มด้วยสื่อวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

สื่อ/อุปกรณ์

1. กระดาษ 80 ปอนด์
2. กาว กรรไกร
3. ไบรอัน

การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ในขั้นตอนกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม



แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ครั้งที่ 3

สัปดาห์ที่ 1 วันพฤหัสบดี

ชื่อกิจกรรม ปั้นแป้งโดว์(ดินเหนียว)ประกอบใบไม้ดอกไม้สดและใบลาน

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ในด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือ

เนื้อหา

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ที่เน้นพฤติกรรมความช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือโดยที่เด็กแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มช่วยเหลือกัน ร่วมมือกันวางแผน รวมถึงแบ่งปันสิ่งของตน และทำงานร่วมกันในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองหรือของกลุ่ม

ขั้นการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กๆ ออกไปนอกห้องแบ่งกลุ่มช่วยกันเลือกเก็บใบไม้ ดอกไม้ที่ร่วงหล่นเองตามธรรมชาติโดยเลือกเก็บใบไม้ดอกไม้ที่ยังสดอยู่ แต่ร่วงลงบนพื้น นำเข้าสู่การสนทนาวิธีการช่วยกันเก็บใบไม้ ดอกไม้ โดยเปิดโอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

ขั้นดำเนินการ

1. แนะนำการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นในวันนี้คือ ปั้นแป้งโดว์ประกอบใบไม้ดอกไม้สด เด็กสร้างผลงานของตนเอง คนละ 1 ชิ้น แต่นั่งทำงานรวมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน เพื่อใช้อุปกรณ์ร่วมกัน โดยเด็กปั้นแป้งโดว์ แล้วนำใบไม้ ดอกไม้สดมาตกแต่งสร้างสรรค์บนแป้งโดว์ตามจินตนาการ

2. อธิบายข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น โดย

2.1 อุปกรณ์ 1 ชุด ต่อ 1 กลุ่มให้ใช้ร่วมกัน

2.2 ให้เด็กปรึกษากันได้ในขั้นของการทำงาน

3. ให้เด็กนั่งตามกลุ่มกิจกรรม กลุ่มละ 4 คน เพื่อทำกิจกรรม

4. ขั้นทำกิจกรรม เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง ขณะที่เด็กทำกิจกรรมครูมีบทบาท กระตุ้นให้เด็กสนใจในกิจกรรม และให้แรงเสริมทางบวกขณะที่เด็กทำงาน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการร่วมมือ

5. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ให้แต่ละกลุ่มเก็บอุปกรณ์เข้าที่ และทำความสะอาดโต๊ะกิจกรรมให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กแต่ละกลุ่มได้ออกมานำเสนอผลงานของตนเองที่ละคน โดยครูกระตุ้นด้วยการใช้คำถาม
2. สนทนาและซักถามถึงการทำงานว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง มีปัญหาอะไรบ้าง ช่วยกันแก้ไข ปัญหาอย่างไร แบ่งปันอย่างไร ผลงานที่ทำสำเร็จได้เพราะอะไร การร่วมมือกันทำงานมีผลดีกับเด็กๆ อย่างไร
3. เด็กและครูร่วมกันสรุป ทบทวน ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการช่วยกันทำกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

สื่อ/อุปกรณ์

1. กระดาษรองพื้น
2. แป้งโดว์
3. ใบไม้สด ดอกไม้สด ไบหลาน

การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ในขั้นตอนกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทาง

สังคม

ข้อสังเกตหลังการจัดกิจกรรม

อาจใช้วัสดุธรรมชาติดินเหนียวแทนแป้งโดว์



แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ครั้งที่ 4

สัปดาห์ที่ 2 วันอังคาร

ชื่อกิจกรรม พิมพ์ภาพดอกไม้สด

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ในด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือ

เนื้อหา

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น ที่เน้นพฤติกรรมช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือโดยที่เด็กแต่ละคน หรือแต่ละกลุ่มช่วยเหลือกันร่วมมือกันวางแผน รวมถึงแบ่งปันสิ่งของกัน และทำงานร่วมกันในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง หรือของกลุ่ม

ขั้นการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กดูภาพเด็กช่วยเก็บของเล่น แล้วสนทนาซักถามเกี่ยวกับในภาพ เช่น

- ในภาพนักเรียนเห็นอะไรบ้าง
- ถ้านักเรียนเล่นของเล่นทั้งหมดคนเดียวเพื่อน ๆ คนอื่นจะเป็นอย่างไร

ขั้นดำเนินการ

1. แนะนำการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นในวันนี้คือ พิมพ์ภาพดอกไม้สด โดยวัสดุที่เตรียมให้แต่ละกลุ่ม มีพู่กันกลุ่มละ 2 อัน เพื่อให้เด็กได้แบ่งปันของใช้กัน เด็กสร้างผลงานของตนเอง คนละ 1 ชิ้น แต่นั่งทำงานรวมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน เพื่อให้อุปกรณ์ร่วมกัน โดยเด็กนำไป ดอกไม้สด ชนิดต่าง ๆ มาระบายที่ต้องการแล้วพิมพ์ภาพลงบนกระดาษตามจินตนาการ
2. อธิบายข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น โดย

2.1 อุปกรณ์ 1 ชุด ต่อ 1 กลุ่มให้ใช้ร่วมกัน

2.2 ให้เด็กปรึกษากันได้ในขั้นของการทำงาน

3. ให้เด็กนั่งตามกลุ่มกิจกรรม กลุ่มละ 4 คน เพื่อทำกิจกรรมและใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

4. เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจตนเอง ขณะที่เด็กทำกิจกรรมครูมีบทบาทกระตุ้นให้เด็กสนใจในกิจกรรม และให้แรงเสริมทางบวกขณะที่เด็กทำงาน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการร่วมมือ

5. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ให้แต่ละกลุ่มเก็บอุปกรณ์เข้าที่ และทำความสะอาดโต๊ะกิจกรรมให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กแต่ละกลุ่มได้ออกมานำเสนอผลงานของตนเองที่ละคน โดยครูกระตุ้นด้วยการใช้คำถาม
2. สนทนาและซักถามถึงการทำงานว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง มีปัญหาอะไรบ้าง แก้ไขปัญหาอย่างไร แบ่งปันอย่างไร ผลงานที่ทำสำเร็จได้เพราะอะไร การช่วยเหลือแบ่งปันกัน ร่วมมือกันทำงานมีผลดีกับเด็กๆ อย่างไร
3. เด็กและครูร่วมกันสรุป ทบทวน ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการช่วยกันทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยสื่อวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น

สื่อ/อุปกรณ์

1. กระดาษ A4
2. สีน้ำ
3. พู่กัน
4. ใบไม้ ดอกไม้สดชนิดต่าง ๆ

การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ในขั้นตอนกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

ข้อสังเกตหลังการจัดกิจกรรม

ในขั้นนำปรับเป็นให้เด็กออกไปเดินเก็บใบไม้ ดอกไม้สด รอบๆห้องเรียนใช้เวลาประมาณ 5 นาที ซึ่งเมื่อทำกิจกรรมเสร็จก็ไม่เกินเวลาในการทำกิจกรรม



ภาคผนวก ค
ภาพประกอบกิจกรรมการทดลอง

ภาพประกอบกิจกรรมการทดลอง

ภาพการจัดเตรียมอุปกรณ์และวัสดุธรรมชาติ



วัสดุธรรมชาติท้องถิ่น



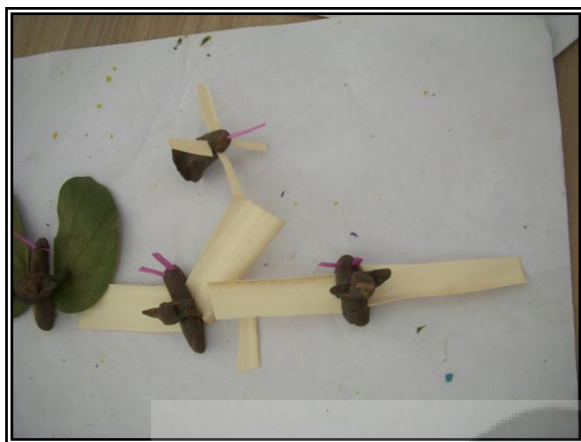
ภาพการทำกิจกรรม



ภาพผลงานนักเรียน



ภาพผลงานนักเรียน





ภาคผนวก ง

- ตารางแสดงค่า IOC

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ตารางแสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC

พฤติกรรมทางสังคม	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	IOC
1. การช่วยเหลือ				
1.1 เด็กช่วยเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆในการทำกิจกรรม	1	1	1	1
1.2 เด็กพูดแนะนำวิธีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน	0	1	1	0.67
1.3 เด็กหยิบหรือส่งอุปกรณ์ให้เพื่อน	1	1	1	1
1.4 เด็กช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือ	1	1	1	1
1.5 เด็กช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้	1	1	1	1
2. การแบ่งปัน				
2.1 เด็กพูดชักชวนให้เพื่อนร่วมใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน	1	1	1	1
2.2 เด็กให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์	1	1	1	1
2.3 เด็กชักชวนเพื่อนมาทำกิจกรรมร่วมกัน	1	0	1	0.67
2.4 เด็กให้เพื่อนใช้วัสดุ/ทำกิจกรรมก่อนตนเอง	1	1	1	1
2.5 เด็กแบ่งของให้เพื่อน	1	1	1	1
3. การร่วมมือ				
3.1 เด็กนั่งทำกิจกรรมเป็นกลุ่มตามที่กำหนด	1	1	1	1
3.2 เด็กปรึกษาเพื่อนในกลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	1	1	1	1
3.3 เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	1	1	1	1
3.4 เด็กแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	0	1	1	0.67
3.5 เด็กยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน	1	1	1	1
3.6 เด็กทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนจนสำเร็จ	1	1	1	1

ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00



บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น
 1. อาจารย์สุทธาภา โชติประดิษฐ์ ประธานสาขาการศึกษาปฐมวัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 2. อาจารย์สรวงพร กุศลสง อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
 3. อาจารย์เสกสรร มาตวังแสง ครู โรงเรียนเทศบาลวัดเนินสุทาวาส
(สุทธิพงษ์ประชานุกูล) จังหวัดชลบุรี

2. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และความ
ร่วมมือ
 1. อาจารย์รณิดา เขยขุ่ม อาจารย์ภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 2. อาจารย์สุภัทรา คงเรือง อาจารย์ประจำโปรแกรมสาขาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
 3. อาจารย์นิลยา ทองศรี ศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เพชรบูรณ์ เขต 1



ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวพรเพ็ญ บัวทอง
วันเดือนปีเกิด	12 พฤศจิกายน 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดปราจีนบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	10 ซอยสามัคคี 2 ถนน เทศบาล 1 ตำบลกบินทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี 25110 โทร 0-89819-0174
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบรรหารวิทยา 89 หมู่ 7 ตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี 25110 โทร 0-37576-6099
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนปราจีนราษฎร์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี
พ.ศ. 2547	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาการศึกษาปฐมวัย จาก มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2555	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร